

Språkhistorie

38 språkforskarar har samarbeidd om norsk språkhistorie i fire band, den fyrste komplette framstillinga sidan målsoga til Gustav Indrebø.
SIDE 8–9

Ny stadnamnlov

– På tide å bremse ei dårlig utvikling i forvaltninga av stadnamn, meiner mållagsleiar Magne Aasbrenn. Framlegg om ny stadnamnlov har vore ute på høyring.
SIDE 4

Innlandsnynorsk

Nynorskbrukarane i Innlandet går ei lys framtid i møte om vi skal tru politikarane i ordskiftet på vinterseminaret på Lillehammer.
SIDE 6–7

Norsk Tidend

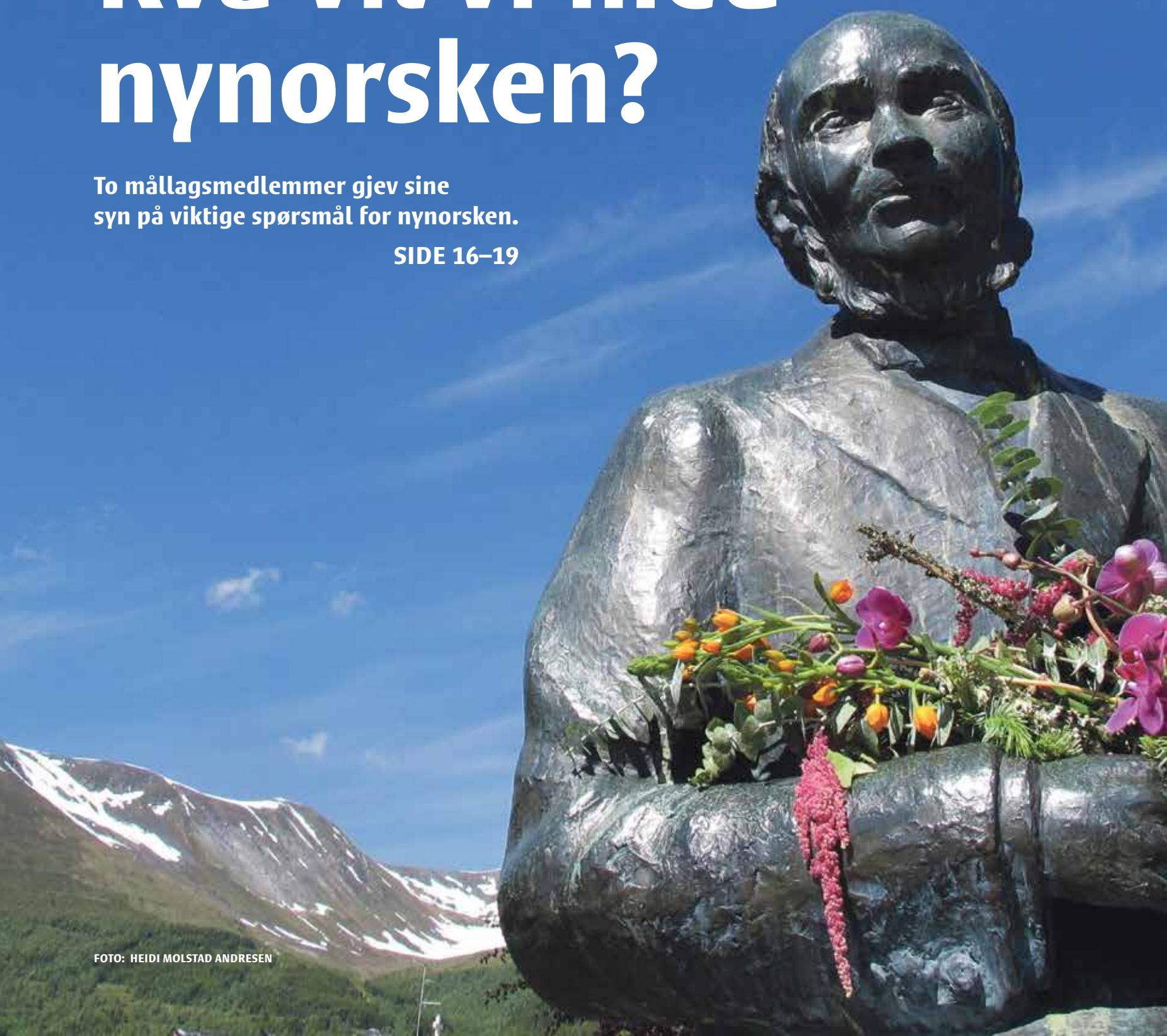
medlemsblad for Noregs Mållag

nr. 1
februar 2019

Kva vil vi med nynorsken?

To mållagsmedlemmer gjev sine syn på viktige spørsmål for nynorsken.

SIDE 16–19

Når prinsippa tel

NT Kvifor er nynorsk viktig for meg, og korleis bør Noregs Mållag arbeide for å løyse nynorskens utfordringar? Så store spørsmål skal organisasjonen bale med fram mot landsmøtet neste år, der nytt prinsipprogram skal vedtakast for fyrste gong på 23 år.

NT Eg vonar dette nummeret av Norsk Tidend kan gje alle laga i organisasjonen inspirasjon til å diskutere prinsipielle spørsmål. Historikar Oddmund Hoel gjev oss eit historisk oversyn over prinsipdiskusjonar i Noregs Mållag, og medlemmene Rolf Theil og Jens Haugan gjev oss sine ulike svar på dei åtte spørsmåla prinsipprogramnemnda vår har laga.

Men kvifor er det viktig å vedta eit prinsipprogram ein kan vere sams om, tenkjer du kanskje. Grunnane til at me hegnar om nynorsken, er jo så forskjellige.

NT Eit svar er dette: For at Noregs Mållag skal vere ein så sterk organisasjon som råd, må me ha nokre felles retningslinjer i kampen for nynorsk. Me ser til dømes at nynorsken i stadig større grad er i ein utsett posisjon som det minst brukte av dei to offisielle norske språka i Noreg. Til dømes lever mange av nynorskelevane i skulen med læremiddel på bokmål. Det gjer det vanskelegare å vere nynorskbrukar. Gjennom prinsipprogramdiskusjonar avgjer me korleis Noregs Mållag skal argumentere for kvifor dette er feil og må gjerast noko med. Måten me argumenterer på, kan vere heilt avgjerande for om me vinn fram.

Lukke til med diskusjonane!

ASTRID MARIE GROV

Utgjeven av Noregs Mållag

Avisa blir redigert etter Redaktørplakaten.

Tilskrift: Lilletorget 1, 0184 OSLO

Redaktør: Astrid Marie Grov,
astrid.grov@nm.no,
tlf. 23 00 29 32

I redaksjonen:
Hege Lothe, Erik Grov

Heimeside: www.nm.no

Abonnement: 250 kroner per år

Utforming: Audun Skjervøy, Språksmia AS
smia@spraksmia.no

Både sentralt og på lokalplan må Noregs Mållag jobbe for at regjeringspartia no gjer det uforpliktande til plikt.

Kunsten å gjennomføre

DEN FØRSTE DELEN av det nye året 2019 retta vi i målrørsla mykke merksem til dei gule bygningane til Granavolden Gjæstgiveri på Hadeland.

Der var fire parti samla for å skrive regjeringserklæring. Det verka som eit merkeleg samantreff at forhandlingane om ny politikk for framtida til nynorskken skulle skje berre eit snøballkast frå grava til han vi feira i det førre året, Aasmund Olavsson Vinje. Den første etter Aasen som tok landsmålet i bruk, ligg som kjent gravlagd ved Søsterkyrkjene på Granavolden.

DA DET BLEI klart at Kristeleg Folkeparti kunne komme inn i den nye regeringa, var det i utgangspunktet grunn til å vente ein enda meir nynorskvennleg politikk. Kristeleg Folkeparti gjekk inn i stortingsvalet 2017 med mange gode lovnader om språk. Blant anna har partiet i det gjeldande programmet at dei vil sikre to likestilte målformer, og at elevar må bli introduserte for sidemål tidlegare i skulelopet enn slik det er i dag.

Inn mot firepartiforhandlingane på nyåret skar vi bodskapen vår ned til fem krav: Vi ville ha ein offensiv språkpolitikk for både bokmål og nynorsk, og vi ville ha signal om betring av sidemålsundervisninga. Så ville vi at 12-åringar skal få halde fram i eigen nynorskklasse ut ungdomsskulen, og at nynorskelevar skal ha lik rett til digitale læremiddel. Siste hovudkrav var retten til læremiddel på nynorsk for vaksne innvandrarar.

FORHANDLINGANE PÅ HADELAND trekte ut, og eg må medgi at eg blei ureleg. Kor utsette var eigentleg dei gode formuleringane frå den eitt år gamle Jeløya-erklæringa? Der heitte det blant anna at «Regjeringen vil sikre gode bruks- og opplæringsvilkår for de offisielle språkene i Norge og de to likestilte målformene i norsk».

Da regierungserklæringa frå firepartiregierunga endeleg kom, var det grunn til å bli letta, sjølv om det som kjent ikkje var brukbar målpolitikk som tok avisoverskriftene.

NÅR VI I Noregs Mållag saumfer dokumentet, ser vi at vi bør vere relativt nøgde. Dei gode setningane frå den førre erklæringa er urørte. Det står framleis til dømes at regjeringa skal «vurdere tiltak for å styrke hoved- og sidemålsopplæring for tidlige alderstrinn.» I tillegg har to viktige, nye kule-

NT LEARTEIGEN

MAGNE AASBRENN

leiar i Noregs Mållag

punkt komme inn på Hadeland: «Utrede språkdelt ungdomsskole» og «Sikre retten til læremiddler på begge målformer».

Dermed har faktisk den nye plattforma innfridd fire av fem krav frå målrørsla, ja, kanskje alle fem om ein reknar retten til læremiddel på begge målformer til også å omfatte vaksne innvandrarar.

SÅ ER DET slik at ein ikkje skal undervurdere språkmedvitnet hos medlemmene i Noregs Mållag. Lesarane ser med ein gong kvar det ligg ein hake i optimismen. Han ligg i valet av verb frå forhandlarane. Det står ikkje at regjeringa skal «gjere» tiltak, nei, dei skal «vurdere» tiltak. Og dei skal ikkje «innføre» språkdelte ungdomsskule, nei, dei skal «utrede» det.

Dette er typiske forhandlingsuttrykk der partane er blitt samde om noko på overflata, men der dei gjerne kan vere usamde når det gjeld kva den overflatiske semja skal føre til. Dei av forhandlarane som eigentleg ikkje veit om dei vil ha språkdelte ungdomsskule eller tidleg start med sidemål, har gjort som reven og late ei språkleg bakdør stå ulåst. Uforpliktande verb gir dei høve til å stikke av frå lovnaden om det skulle røyne på.

Dette er skuffande, men vi nynorskbrukarar treng ikkje vere snurte fordi det berre er vi som er utsette for «lure» verb og «bakdørpolitikk». I Granavolden-erklæringa er ordet «utrede» brukt 38 gonger og «vurdere» brukt 119 gonger. Her er det fullt av bakdører!

Likevel må vi ta til oss formuleringane i regieringsplattforma som ein siger, for om dei ikkje hadde vore der, så hadde vi ikkje hatt noko å bygge på i påverknadsarbeidet framover. Nå har Hadeland-forhandlingane gitt oss eit grunnlag til å utfordre regjeringa dei kommande åra. Både sentralt og på lokalplan må Noregs Mållag jobbe for at partia gjer det uforpliktande til plikt.

Første mål blir statsbudsjettet for 2020. Alt i

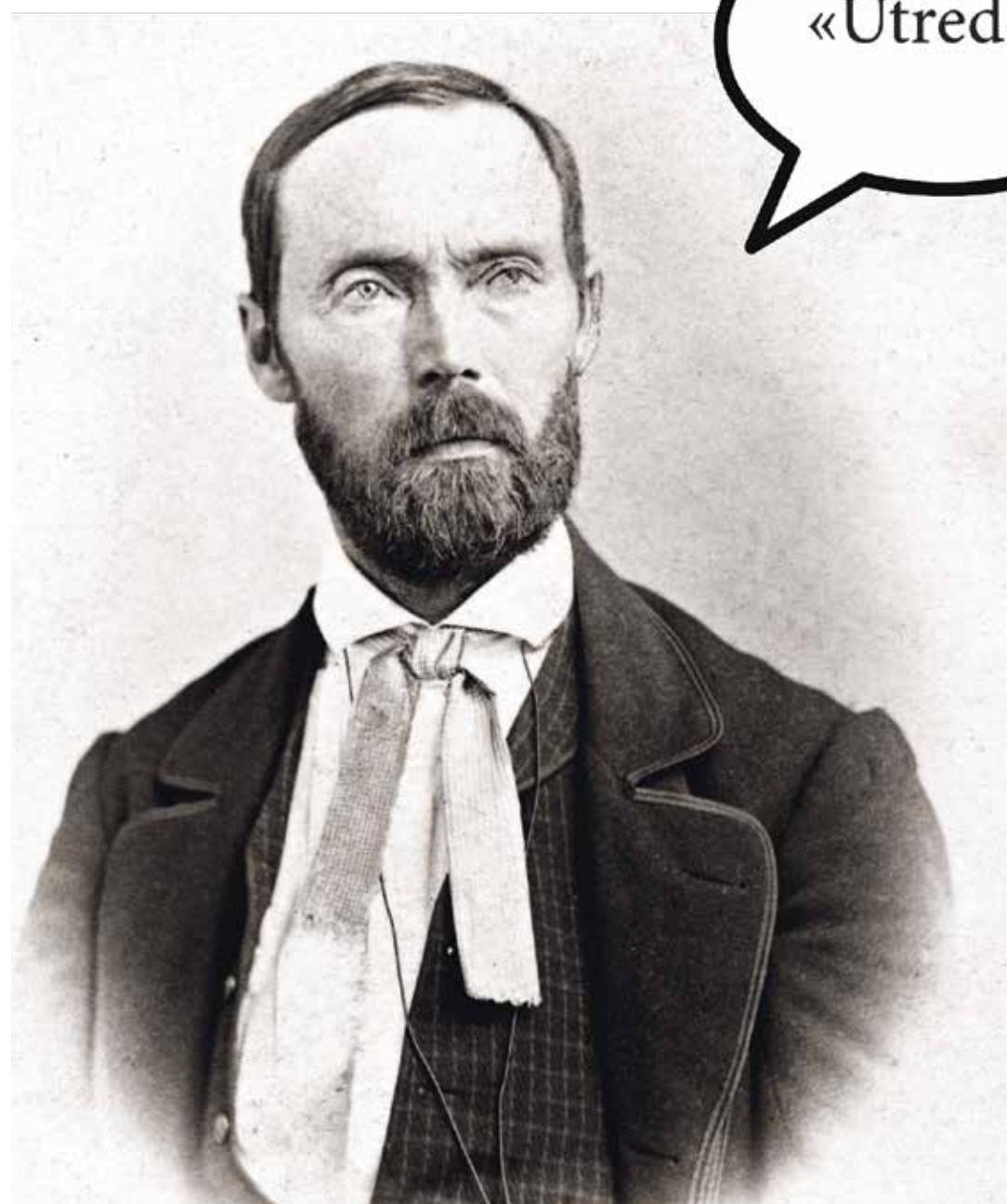

Foto: Ukjend/Nasjonalbiblioteket

«Utrede»?

byrjinga av mars kan vi vente at firepartiregjeringa har budsjettkonferanse. Til da har vi inga tid å miste.

NÅR DET GJELD digitale læremiddel, må vi arbeide for å sikre at appar som blir brukte i skulen, blir rekna som læremiddel og er støtteverdige. Vi må også sørge for at løvningane til slike læremiddel er gode nok, slik at ikkje noko kjem ut på marknaden berre på bokmål fordi læremiddelstøtta ikkje strekte til.

Når det gjeld språkdelte ungdomsskule, så må vi jobbe for å få framdrift i utgreininga, slik at saka ligg klar og Stortinget kan vedta ei finansiering av oppstart med eigne klassar for nynorskelevane på 7. trinn frå hausten 2020.

AASMUND OLAVSSON VINJE, nærmaste nabo til regjeringsforhandlingane, skreiv eit langt minneord om den sentrale politikaren Anton Martin Schweigaard som døydde i 1870. Der rosa Vinje Schweigaard for at han var ein politikar som ikkje «saag ut til å hava fleire ideal enn han kunne gjennomføra». Oppgåva vår framover blir å passe på at også sentrale politikarar i 2019 greier kunsten å gjennomføre ideala.

*Da regjerings-
erklæringa frå
firepartiregjeringa
endeleg kom, var
det grunn til å
bli letta.*

I år har eg mange små ting å vere stolt av. Blant anna har eg sendt ut dei første håndskrevne julekorta frå Louis Vuitton på nynorsk. Nokon gong. Det synest eg er fint.
@toradahlheim på Twitter

Det er veldig smart å være god i nynorsk, fordi du blir elsket på Vestlandet.

Sigrid Bonde Tusvik
på **Eides språksjov**

Ditt nyttårsforsett: Ikkje endre namn på det du er sjef for til noko som kan minne om Creo, Vestland, Equinor, OsloMet tankestrek Storbuniversitet eller for den del Mowi, Norec, Mesta, Ruralis, Fjord kommune eller Bane NOR SF.

Kom igjen. Dette greier du.
@jenskihl på Twitter

Om Emmylou Harris hadde vore norsk, er eg sikker på at ho hadde snakka nordfjorddialekt med deilig rullje-r. Ho og Gram Parsons ville ha framført songar på nynorsk som den mest naturlege tingen i verda. Kjærleiken gjer vondt.

Nynorsk er litt country. Litt levd liv.

@kvifor20 på Twitter

Tenkjer på rundt påske i fjar da eg sat på toget og nokon like ved meg snakka om kor teit det var å måtte lære nynorsk. Rett bak dei sat ein tydeleg oppgitt Kjartan Fløgstad og prøvde å halde seg i feriemodus.

@magloken på Twitter

Nei, skulle eg ha sendt ei melding til emneknagen #NRKsjakk og liksom klaga over at eg ikkje får gjort husarbeid, bakt bollar, lufta ungane, teke ein skitur, hylla Ivar Aasen, mata katten og sjekka prosta, i håp om å kome på skjermen?

@FinnTokvam på Twitter

Tenk om det ble oppdaget, i en Dan Brown-aktig twist, at Ivar Aasen egentlig elsket bokmål. Hvor langt ville det nynorsk-industrielle kompleks gått for å begrave hemmeligheten?

@radjostein på Twitter

Staten ikkje i mål med mål-mål
VG om 25 prosent-målet i lovverket

Trur mogelegvis eg skal byrja å tvitra litt på nynorsk i tjuenitten, då verkar eg meir som ein seriøs type.
@haavsand99 på Twitter

No har Os kommune flest nynorskelevar

Talet på **nynorsk-elevar** i kommunen sør for Bergen auka med 170 i haust.

– Kva er det du seier? Er me største nynorskkommune?! seier Marie Elisabeth Lunde Bruarøy (H) på telefonen når Framtida.no ringjer. Ho er varaordførar i Os.

Nye tal frå Utdanningsdirektoratet fortel at Os kommune rasar forbi Hå og Stord. Sistnemnde har vore største nynorskkommunen i fleire tiår, men vart i fjar forbigått av tilflyttarkommunen Hå på Jæren. No i haust gjekk også Os forbi.

– Me er jo ein vekstcommune, så det har nok med det å gjera. Som nynorskforkjempar gler det hjartet mitt at dei nye innbyggjarane våre vel nynorsk til barna sine. Eg skal kjempa for nynorsken så lenge han er ein viktig del av norsk kultur,

seier høgropolitikaren.

Eldbjørg Kræmmer i Os Mållag er òg strålende nøgd med veksten i nynorskelevar.

– Heilt fantastisk! Me er heldige som har mange flinke lærarar, og foreldre som vel nynorsk for barna sine, trass stort press frå Bergen, seier ho.

Større konkurranse

Varaordføraren legg til at kommunen skal følgja lova og gi bokmål til dei som ønsker det, men forventar fleire nynorskbrukarar i framtida.

– Og større nynorskkommune skal me bli, når me slår oss saman med Fusa i 2020, legg ho til.

Men den nye Bjørnefjorden kommune får konkurranse av dei nye storkommunane Ålesund og Sunnfjord.

Talet på nynorskelevar i Noreg er dette skuleåret 76 137. Det er ein nedgang på 215 elevar.

SVEIN OLAV B. LANGÅKER
framtida.no

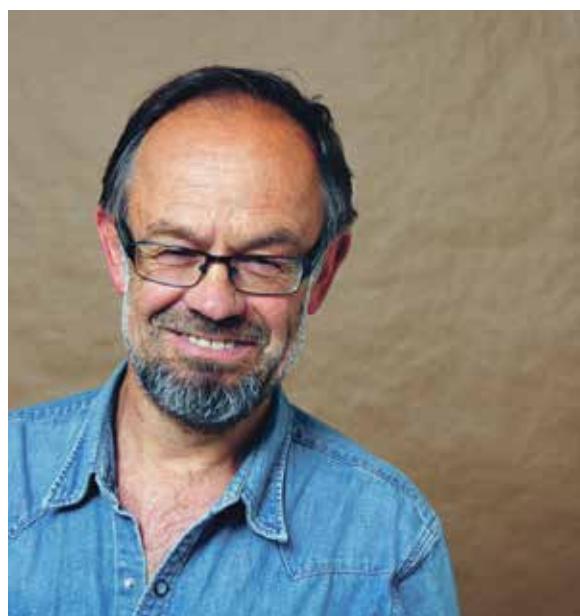

FORNØGD: Marie Elisabeth Lunde Bruarøy er varaordførar i kommunen med flest nynorskelevar.

Foto: Erlend A. Lorentzen / Os kommune

Her er dei 15 kommunane som har opplevd største auke i talet på nynorskelevar i år:

Kommune	Nynorskelevar i 2017/18	Nynorskelevar i 2018/19	Auke
Os	2490	2660	170
Sund	845	938	93
Hå	2512	2589	77
Eid	771	806	35
Klepp	1619	1652	33
Osterøy	787	814	27
Sauda	521	547	26
Strand	905	931	26
Fjaler	346	368	22
Gaular	421	438	17
Hjelmeland	332	348	16
Rennesøy	173	189	16
Tysvær	451	467	16
Hareid	611	627	16
Sula	1252	1268	16

KRITISK: – Norske stadnamn må følge rettskrivinga, meiner mållagsleiar Magne Aasbrenn.

Foto: Noregs Mållag

Kritisk til forvaltninga av stadnamn

Noregs Mållag er usamd i nytt framlegg til **stadnamnlov**.

Lovverket vårt har lenge sikra to viktige prinsipp i forvaltninga av norske stadnamn: Stadnamn skal ha ei einsarta rettskriving, og rettskrivinga skal vise den språkhistoriske tilblivinga av namna.

Dei siste åra har det skjedd fleire endringar i stadnamnlova som set desse prinsippa til side, og regeringa har no føreslege endå fleire justeringar i den same retninga. Noregs Mållag er særleg kritisk til at det i flere tilfelle skal lempast på at stadnamn skal følge den gjeldande rettskrivinga, og at kommunane skal ha større fridom til å vedta ulike skrive-

måtar på ulike namneobjekt som kjem av same namnet.

Leiar Magne Aasbrenn seier at det er på høgtid med ein ny kurs i forvaltninga av stadnamn.

– Stadnamna våre bind oss saman og er ein svært viktig del av kulturarven vår, og det viser att i måten vi skriv dei på. Noregs Mållag meiner det er svært uehdig at regeringa opnar for at rettskrivinga ikkje skal følgjast i stadnamn. Å skrive det same norske stadnamnet Voll, Wold og Vold er ikkje ønskjeleg, men det blir resultatet av den kurset styresmaktene no har valt for forvaltninga av stadnamna.

Høyringa for endringane i stadnamnlova var over i januar. Det er venta at departementet leverer eit endeleg lovframlegg til Stortinget i løpet av året.

Nynorskelevar i Noreg

Nynorskens hus

Hordaland Teater får éin million kroner i året for å skapa **Nynorskens hus i Bergen**.

Byrådet, Senterpartiet og ein uavhengig representant i bystyret sikra fleirtal for vedtaket i bystyret i Bergen 19. desember.

Det er gamle Logen bar i Bergen som blir arena for nynorsk kultur og samtal, har *Bergens Tidende* skrive tidlegare.

Teatersjef Solrun Toft Iversen ved Hordaland Teater meiner at Logen no blir eit urbant forsamlingshus midt i Bergen sentrum, og at dette berre vil understreka at byen er nynorskens hovudstad.

– Her blir det samtalar, quiz, forteljarstunder, talkshow, konserter og liknande. Mange vestlandsprofilar blir med. Me kan òg bruka storsalen til å utvikla nye konsept.

Nynorsk næringslivspris til Sogndal Fotball

Fotballklubben vart heidra av Noregs Mållag under ein treningskamp i Sarpsborg i desember.

– Når Sogndal Fotball gjenomført brukar nynorsk, gir det eit signal til alle dei møter på sin veg i norsk toppfotball, om at nynorsk er eit heilt kurant skriftspråk på alle arenaer i Noreg, sa leiar i Noregs Mållag då han delte ut prisen.

Sogndal Fotball er den tiande

vinnaren av Nynorsk næringslivspris, og klubben sette stor pris på utmerkinga.

– Denne prisen er me utrleg glade for. Både nynorsk og sognemål er ein viktig del av vår identitet, sa Håvard Flo, sportssjef i Sogndal.

I juryen sat Arne Hjeltnes, Olin Johanne Henden, Nina Berge Rudi, Øystein Skjæveland og Magne Aasbrenn.

PRISVINNER: Håvard Flo i Sogndal Fotball tok imot nynorsk næringslivspris av mållagsleiar Magne Aasbrenn.

Foto: Lotte Olsen Jessa / NRK

Arve Uglum Foto: Christian Blom / NRK

Språkpris til «Der ingen skulle tru»-programleiar

Arve Uglum, som er programleiar for NRK-suksessen «Der ingen skulle tru at nokon kunne bu», får pris for språkbruken sin.

Han er tildelt Kringkastingssjefens språkpris, som kvart år går til ein NRK-medarbeidar som utmerker seg med god språkbruk.

Juryen meiner forteljarstemma til Uglum har ein tydeleg identitet, og at han bruker eit nært og kvardagsleg, men òg utforskande og originalt språk, ifølgje NRK.

Uglum er frå Sogn, og på lufta bruker han nynorsk.

– Eg er midt imellom nynorsk og dialekt. Med ein såpass sær dialekt skulle ein tru det kom reaksjonar. Men eg har ikkje fått nokon som gjeld dialekten min, seier han til NTB.

Juryen omtalar språket hans som «sobert», «lavmælt» og «tilbaketrukket».

– Målet er å stikke meg minst mogleg fram. Då sparer eg verda for mykje unødvendig mas, seier Uglum sjølv.

«Der ingen skulle tru at nokon kunne bu» er ein norsk dokumentarserie som har gått på NRK sidan 2002. Oddgeir Bruaset leidde programmet fram til 2014, før Uglum tok over.

I programmet får vi innblikk i kvarlagslivet til folk som bur på aude og uvanlege stader.

NPK

Søk støtte til nynorsk journalistikk fra Vinje-fondet

Nynorsk kultursentrum leiter etter deg som treng pengar til å styrke nynorsk journalistikk eller anna publistisk verksamhet på nynorsk.

Vinje-fondet prioriterer tiltak som er handlingsretta og som gjeld domene, sjangrar, medium der nynorsk er lite brukt og som når ut til mange leserar, skriv Nynorsk kultursentrum på nettsidene sine. På nettstaden kan du lese meir om utlysinga og laste ned søknadsskjemaet. Søknadsfristen er 15. april.

Eli Kari Gjengedal får Kringkastings- prisen for 2018

Kringkastingsprisen har blitt delt ut sidan 1978. Prisen skal gå til ein person som utmerker seg med godt språk i radio eller fjernsyn og som på ein framifrå måte brukar nynorsk eller dialekt i det daglege arbeidet.

– Det er få tema som opptek nordmenn meir enn været. Om det bles stiv kuling eller kjem inn lågtrykk sør for Stad, meldingar om været blir det lytta til. Då er det godt med trygge dialektbrukarar som kan løse oss gjennom stormen. Det har prisvinnaren gjort i ei årrekke, heiter det i grunngjevinga frå styret i Kringkastingsringen.

Gjengedal kjem frå Leikanger i Sogn og Fjordane og er vêrmeldar på TV 2 for Storm Weather Center. Ho har også vore programleiar i NRK for programmet Værbiitt. Frå 2014 har ho vore redaksjonssjef for vêrmeldinga i TV 2.

Kringkastingsringen skriv vidare at prisvinnaren gjennom yrkeslivet har vore trygg på dialektbruken.

– På klingande sognemål har ho

PÅ SOGNEMÅL: – Gjengedal er ein trygg dialektbrukar som losar oss gjennom stormen, meiner juryen.

Foto: Scanpix

meldt om regn, sol, sludd og frisk bris. I tillegg til å vere eit kjent og kjært innslag i fjernsynsruta har lesarar av Dagbladet si helgeavis i fleire år hatt glede av å lese ei spalte signert prisvinnaren.

Anne Lognvik, Arill Riise og NRK Super er vinnarar dei tre føregåande åra.

Mållaget markerer det nasjonale bokåret

Noregs Mållag har fått 150 000,- i stønad av Nasjonalbiblioteket i samband med det nasjonale bokåret 2019. Pengane skal brukast til litteraturformidling på nynorskstafetten i Møre og Romsdal til hausten.

Dagleg leiar Gro Morken Endresen er svært glad for pengestøtta.

– Mange av kommunane i Møre og Romsdal slår seg saman i 2020,

og vi vil gjerne kome og snakke om korleis nynorsk og nynorskbrukarane kan sikrast i dei nye storkommunane. Den ekstra løvyinga gjer at vi får ein endå betre stafett. Vi skal mellom anna skipe forfattarmøte, så det er berre å gle seg til vi kjem.

Både Nynorsk kultursentrums og Landssamanslutninga av nynorsk-kommunar (LNK) har også fått pengar til å fremje nynorsk litteratur. Mellom anna skal dei saman vitje barn og unge i nynorskområde gjennom prosjektet Heile Noreg les.

Linda Eide er årets hordalending

Forfattar og journalist Linda Eide er kåra til årets hordalending 2018 av Hordaland fylkeskommune. Prisen er eit diplom og 50.000 kroner.

Linda Eide blir heidra som ein sterk kulturberar og formidlar av det norske språket og særskilt det nynorske. Ho har evne til å sjå både med auga og med hjartet og gjer det ordinære om til noko underfundig og attkjenneleg for mange. Ho har ei eiga evne til å ta vanskelege ord ned til eit folkeleg nivå og formidle bodskapen på ein humoristisk måte og til ettertanke, meiner Hordaland fylkeskommune.

– Dette er veldig inspirerande. Eg har alltid likt fylkeskommunen, men visste ikkje at fylkeskommunen likte meg, seier Linda Eide som vil gi prispengane til attreisinga av Pederhuset på Breim i Gloppen, som musikar Sigrid Moldestad står bak. Det skal bli eit lokalt kulturhus for formidling av folkemusikk. Peder Råd var læremesteren til Moldestad.

Med prisen Årets hordalending ønskjer Hordaland fylkeskommune

GÅVMILD: Årets hordalending Linda Eide gjev vekk prispengane til kulturhus i Gloppen.

Foto: Noregs Mållag

å løfte fram dei eller den som gjer ein ekstraordinær innsats for fylket. Dette skal vere ekstraordinære prestasjoner, handlingar og engasjement hos personar, lag, foreiningar eller verksemder med tilknyting til Hordaland.

NPK

Lovande for nynorsken i Innlandet

Politikarane i **Innlandet** vil verne om nynorsken. Det gjeld i allfall dei som deltok i ordskifte i regi av Noregs Mållag på Lillehammer i januar.

26. OG 27. JANUAR var Mållaget samla til vinterseminar på Lillehammer, og eit av høgdepunkta var eit ordskifte om nynorskens plass i storfolket Innlandet. Noregs Mållag har vore uroleg for at nynorsken i Oppland skal li under ei samanslåing med Hedmark.

Fem opplandspolitikarar stilte, frå SV, MDG, Sp, FrP og Venstre, og alle meinte fylkeskommunen må

FAKTA:

■ 1. januar 2020 slår Oppland og Hedmark seg saman til Innlandet.

■ Oppland har lang tradisjon for nynorsk i Gudbrandsdalen og i Valdres.

■ Hedmark har korkje nynorsk-kommunar eller nynorsk i bruk i skulen.

■ Fylkeskommunane er ikkje omfatta av mållova og har ikkje lovpålagd plikt til noko slags målbruk.

■ Mållaget meiner det må vere retningslinjer som sikrar at Innlandet brukar nynorsk.

SAMDE OM NYNORSK: Morten Ørsal Johansen frå FrP og Anne Lise Fredheim frå SV var samde om at det trengst tiltak for å styrke nynorsken i Innlandet.

Foto: Noregs Mållag

GURO KVALNES
Leiar i Kringkastingsringen

Vil regjeringa rasere NRK?

EI NY REGJERINGSPLATTFORM kan bety så mangt, og journalistane spring i flokk etter dei sakene som skapar mest harme. I denne runden var det nok utnemninga av Kjell Ingolf Ropstad som barne- og familieminister og tildelinga av vetorett til KrF i saker som gjeld bioteknologilova, som klart stakk av med mest spalteplass. Rett og rimeleg på eitt nivå. Men skummelt på eit anna.

FOR NÅR DET brenn fleire stader i huset, hjelper det ikkje å sløkkje brannen berre på kjøkenet. Me i Kringkastingsringen var difor glade for at Trond Giske sist veke sette mediepolitiken til den nye regjeringa under lupa.

FOR I DEN politiske plattforma som den nye regjeringa legg til grunn for arbeidet sitt, står det at dei skal «arbeide for at NRK i minst mulig grad svekker aktivitetsgrunnlaget til medier som henter sine inntekter i markedet».

DENNE FORMULERINGA ER tufta på oppfatninga om at NRK er direkte skadeleg for dei privateigde medieselskapene. Teorien går ut på at det ville vere enklare å tene pengar på ei nettavis om ikkje NRK hadde ei gratisløsing. Det dette politiske standpunktet galant hoppar bukk over, er at dette er eit spørsmål om mediemangfald. Grunnen til at land held seg med statskanalar, er at dei støttar viktige samfunnsoppgåver.

TO ULIKE STORTINGSMELDINGAR har slått fast at NRK er viktig for mediemangfaldet, og at dei ikkje tevlar med dei privateigde medieselskapene. Seinast i fjar slo Medietilsynet dette fast med rapporten NRKs bidrag til mediemangfaldet. Likevel gjekk Schibsted, Aller, Amedia, Polaris, NHO og Mediebedriftenes Landsforening i fjar haust hardt ut mot eit sterkt og statsstøtt NRK og meinte dei burde leggje ned nettavis si. Det er denne giengen som no har fått gjennomslag i den nye regjeringsplattforma.

I DANMARK HAR synspunkta blitt realpolitikk. I fjar vart det klart at 400 tilsette måtte gå i Danmarks Radio etter eit kutt på nesten ein halv milliard. I tillegg skal drifta leggjast om frå å vere ei brei medieverksemd til å sikte seg meir inn på nisjane. Denne massakren starta, akkurat som punktet i den nye regjeringsplattforma, med kritiske røyster internt i mediebransjen.

NRK ER VIKTIG for mediemangfaldet i Noreg. Ein diskusjon om framtida til statskanalen må dreie seg om dét, ikkje om den kommersielle mediemarknaden. Når ferske offentlege rapportar slår fast at NRK ikkje tråkkar andre på tærne, er det ingen grunn til å gripe inn korkje i finansiering eller redaksjonell profil.

DET EINASTE DEN nye regjeringa oppnår med dette punktet, er å legge grunnlaget for tilsvarende kutt i NRK som i fjar vart gjort i Danmarks Radio. Men det er kan hende det denne regjeringa ynskjer? Me i Kringkastingsringen forventar at regjeringa legg vekt på kva som er best for borgarane i møte med media, og ikkje styrer mediepolitikken med ideologiske skyllappar.

ta ansvar for nynorsken og nynorskbrukarane. Målbruken både i fylkeskommunen og ute i skulen var eit tema under ordskiftet.

Anne Lise Fredlund er fylkestingsrepresentant for SV, og ho var mellom anna uroleg for målbytesituasjonen.

– Vi har ingen politikk for å få elevar til å halde på nynorsken. Det meiner SV er ei svakheit, sa ho.

Ho fekk støtte frå Johannes Wahl Gran frå MDG, som særleg tok opp læremiddelsituasjonen for nynorskelevane.

– Tre fjederedelar av lærarane synest det er vanskeleg å finne digitale ressursar på nynorsk, slik kan vi ikkje ha det, meinte han.

Tilsette må meistre nynorsk

Magnhild Strand frå Sp fortalte at samanslåinga med eit fylke utan nynorsk i offentleg bruk allereie hadde vist seg.

– Hedmark ville eigentleg at fylkeskommunen skulle ha bokmål som administrasjonsspråk, og det vart eit ordskifte for å få gjennom at det skulle vere nøytralt.

Av partia som møtte, er Frp det einaste som ikkje har nedfelt at dei vil gjøre tiltak for å styrke nynorsk i partiprogrammet sitt. Stortingsrepresentant Morten Ørsal Johansen sa seg likevel samd med dei andre partia i at fylkeskommunen treng ein målbruksplan, og at framlegga frå Noregs Mållag til målbruk i fylkeskommunen kunne takast inn. Han snakka òg varmt om nynorsk frå ein personleg ståstad.

– Oppland har mange i administrasjonen som er flinke i nynorsk.

– Oppland har mange i administrasjonen som er flinke i nynorsk.

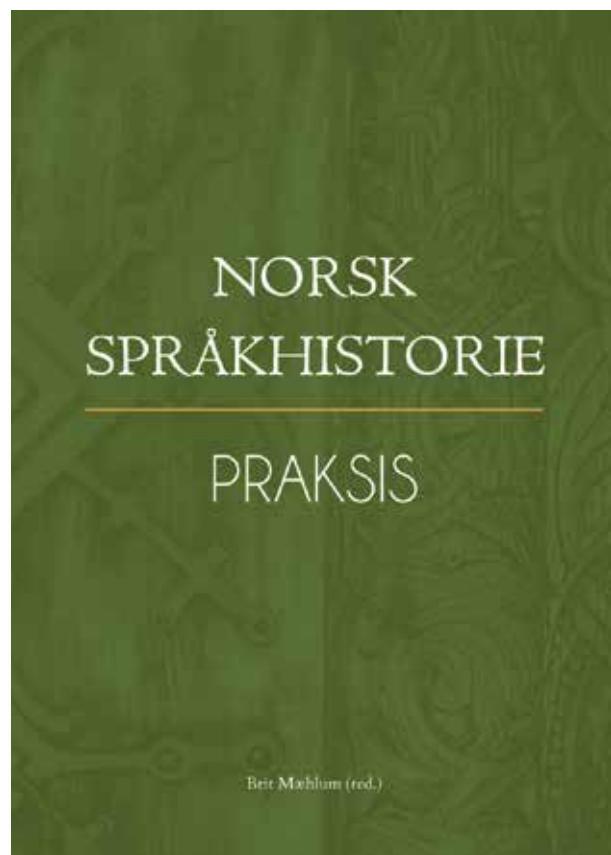
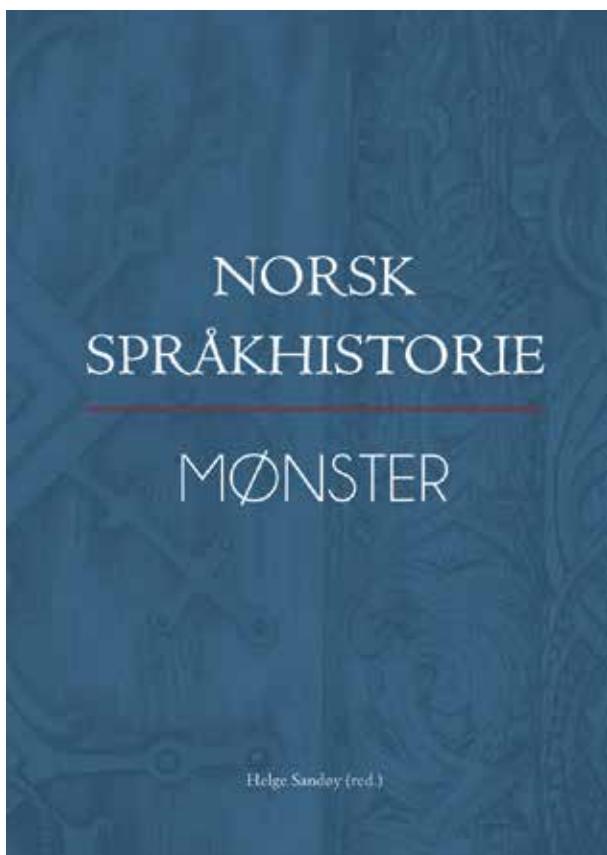
– Vi må bli flinkare til å seie at vi ventar at dei tilsette meistrar nynorsk, sa ho.

– Vi må bli flinkare til å seie at vi ventar at dei tilsette meistrar nynorsk, sa ho.

– Oppland har mange i administrasjonen som er flinke i nynorsk.

Dei må vi spele på vidare.

**Stortingsrepresentant
Morten Ørsal Johansen (Frp)**

Norsk språkhist

Den fyrste komplette framstillinga over norsk språkhistorie på nesten sytti år er ferdig. Hovudredaktør Agnetha Nesse meiner *Norsk språkhistorie I–IV* er banebrytande på fleire måtar.

REDAKTØR: Agnetha Nesse er ein av hovudredaktørane for Norsk språkhistorie.

MEDAN DET FØRRE store oversynet over norsk språkhistorie, Gustav Indrebøs *Norsk Målsoga* frå 1951, i stor grad var eit einmannsprosjekt, er *Norsk språkhistorie I–IV* så langt unna det det går an å kome. Heile 38 språkforskarar har gått saman om å skrive storverket i fire band, og nordiskmiljøa ved dei fleste universiteta og høgskulane er representerte. Nett dét meiner ein av hovudredaktørane, Agnetha Nesse, er ein stor fordel.

– Det har vore eit mål for oss at representantar frå alle greiner av nordisk språkvitskap skal med, i den grad vi har hatt plass. Så både

den tradisjonelle diakrone språkhistoria og den moderne tekstlingvistikken er representerte. Sjølv om forfattarane har fått beskjed om kva dei skal skrive, har dei samstundes fått ganske fridom i korleis dei vil utforme tekstane.

Meir enn norsk språk

Nesse er professor i nordisk språkvitskap ved Universitetet i Bergen, og ho har delt jobben som hovudredaktør med Helge Sandøy, professor emeritus den same staden. Saman har dei jobba med språkhistoria i nesten 10 år, godt hjelpte av ei fast redaksjonsgruppe, særredaktørar for kvart band og ein redaksjonssekretær. I januar vart alle fire banda lanserte på ei markering på Nasjonalbiblioteket i Oslo, der forskings- og høgare utdannings-minister Iselin Nybø heldt helsingstale.

Agnetha Nesse seier det var på høg tid å få ut eit moderne språkhistorieverk.

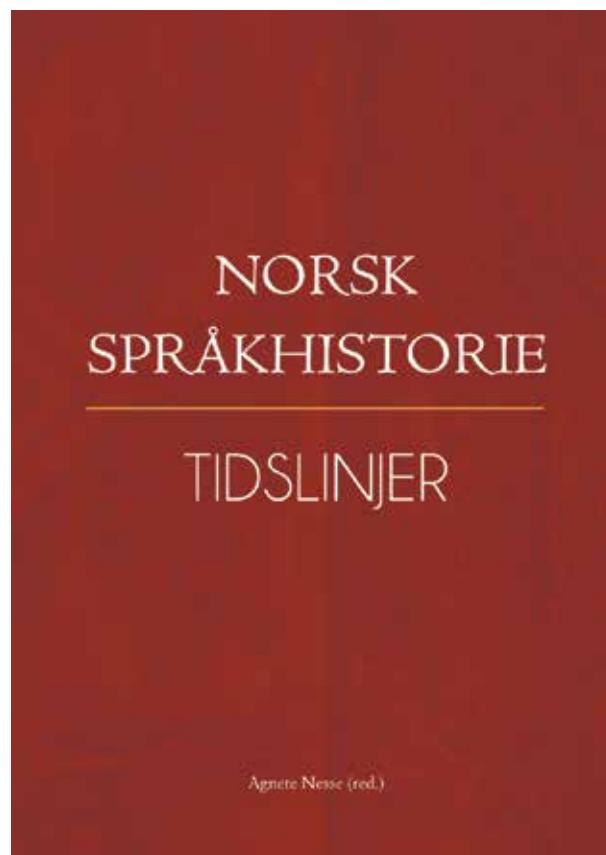
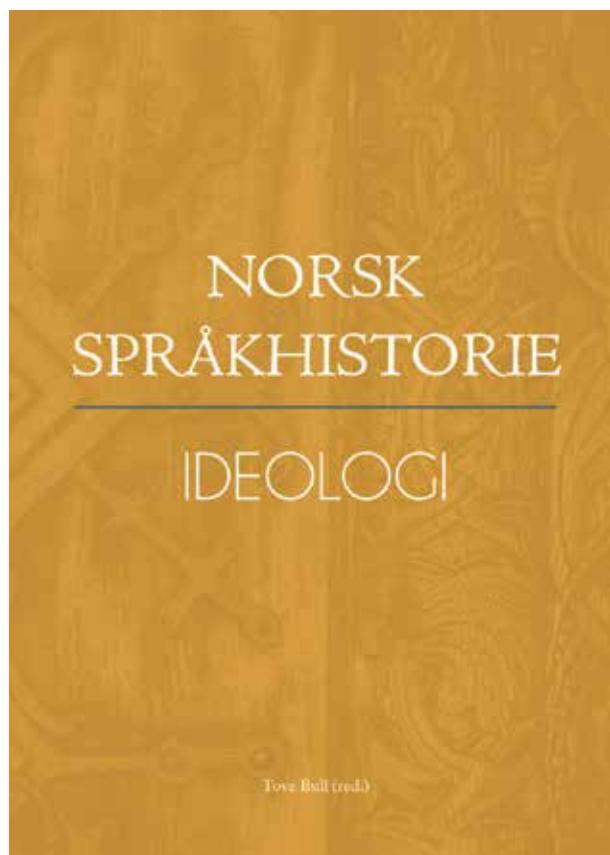
– Det er mykje godt å seie om målsoga til Indrebø, men ho går berre fram til Ivar Aasen, og det er nesten sytti år sidan ho kom ut. Så det fanst rett og slett ikkje eit oppdatert språkhistorieverk i Noreg. Det er det mange som har blitt overraska over å høyre, for i dei fleste land er det vanleg å ha.

Nesse seier at noko av den store skilnaden mellom dette og tidlegare verk, er at *Norsk språkhistorie* femnar om fleire språk enn det norske.

– Til dømes er målsoga skriven i ei anna tid, då nasjonsbygginga var eit uttala mål, og språkhistorie berre handla om norsk språk. Hjå oss har nasjonsbyggingsbiten blitt tona ned, samstundes som vi har med framstillingar av

Det er mykje godt å seie om målsoga til Indrebø, men ho går berre fram til Ivar Aasen, og det er nesten sytti år sidan ho kom ut.

Agnetha Nesse

torie på dugnad

andre språk som lever og har levd her i landet, til dømes samisk, romani, kvensk og norsk teiknspråk. Desse språka fekk til dels hard medfart under nettopp nasjonsbygginga, og det har det vore viktig for oss å få fram.

Agnete Nesse fortel at språkhistoria også femnar breitt innanfor norsk språk.

– Terminologi og fagspråk er det ikkje så vanleg å ha med i språkhistoriske framstillingar, men hjå oss har denne faggreina fått eit eige kapittel.

Ulik Indrebø er også at framstillinga i *Norsk språkhistorie* hovudsakleg ikkje er delt inn etter tid, men etter tema. Det har gjort det lettare å involvere forfattarar som ikkje har jobba så mykje med språkhistorie før, fortel Nesse.

– Somme av bidragsytarane har blitt litt overraska når dei har blitt spurde om å bidra i ei språkhistorie, for dei har aldri rekna seg sjølv som språkhistorikarar. Men mange opplevde at det å jobbe med tekstane gav dei nye faglege interesser og inspirasjon til å forske på nye problemstillingar. Sjølv har eg også lært veldig mykje nytta som redaktør av band IV.

Godt samarbeidsklima

Det har ikkje vore noko problem å få fagfolk til å bidra til språkhistoria, fortel Nesse. Men gjennomsnittsalderen på bidragsytarane er ganske høg, og årsaka til det er økonomi.

– Vi har fått lite ekstra forskingsmidlar til arbeidet, så vi har mått engasjere fagfolk med fast stilling og såleis forskingstid dei kan bruke. Det er det ikkje så mange ned i 30-åra som har, så vi må berre innromme at dette ikkje er noko ungdomsverk.

I løpet av prosessen har skribentane delteke på skriveseminar der tekstane har blitt kommenterte og justerte. Nesse er nøgd med korleis samarbeidet med bidragsytarane har fungert.

– Forfattarane har til dels ganske ulik skrivestil. Lesarane vil nok merke at somme er lettare og andre tyngre å lese, men vi har jobba ganske mykje med tekstane undervegs for å få dei til å bli likare. I den prosessen har forfattarane, uavhengig av alder, vore lydhøyre og villige til å ta imot innspela dei har fått. Alle har hatt veldig lyst til å vere med på prosjektet, og det har vore positivt for samarbeidsklimaet.

Når det gjeld sjølve rettskrivinga, har forfattarane fått skrive akkurat så radikalt eller konsernativt dei vil, fortel Nesse.

– Vi har villa at språkhistoria skulle reflektere breidda i synet på rettskriving blant nordistar. Eg har sjølv skrive bilettekstane og såleis fått mykje større innsikt i variasjonen i rettskrivinga enn eg hadde frå før, ler ho.

Vel halvparten av tekstane er på nynorsk, og hovedredaktørane har fått kritikk for at det er fleire enn bruksfordelinga i samfunnet skulle tilseie. Nesse meiner det har si forklaring.

– Blant nordistar har nynorsk rett og slett ei sterk stilling.

Agnete Nesse vonar den nye språkhistoria ikkje berre blir bruk i høgare utdanning, men også blant praktiserande lærarar.

– Eg meiner lærarar i skulen kan finne mykje inspirasjon til god undervisning i språkhistoria.

Norsk språkhistorie har som mål å gje eit komplett oversyn over norsk språk, men

det er ikkje eit verk for nybyrjarar, meiner Nesse.

– Vi legg til grunn at ein må gjennom ei meir grunnleggjande innføringsbok først, til dømes krev framstillinga vår ei viss innsikt i grammatiske terminologi. Når det er sagt, er ikkje språkhistoria umogeleg å lese for andre heller. Far min på 86 har ikkje språkfagleg bakgrunn utover vidaregående, og han held på med det eine bandet no. Så lenge ein tek seg tid, kan nok svært mange ha glede av å lese *Norsk språkhistorie*.

ASTRID MARIE GROV
astrid.grov@nm.no

Eg meiner lærarar i skulen kan finne mykje inspirasjon til god undervisning i språkhistoria.

Agnete Nesse

Leverer innspel til ny språklov

Ei ny språklov er på trappene. – Lova må gje nynorsk og nynorskbrukarane eit meir eksplisitt vern, meiner Noregs Mållag.

Kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande har varsla at det kjem ei ny språklov, og der skal mellom anna den noverande mållova takast inn.

– Sektorovergripande

Leiar Magne Aasbrenn i Noregs Mållag meiner politikarane no har ein sjanse til å gjere alvor av lovnader om å styrke nynorsk.

– Fleire stortingsdokument og offentlege rapportar, mellom dei ein heilt fersk rapport frå Språkrådets framtidsutval, har peika på at det må gjerast ein særskilt innsats for å styrke nynorsk som bruksspråk. Mållova er vel og bra for å sikre jamstilling mellom målformene, men nynorsken treng rett og slett meir enn som så.

Det er venta at departementet fremjar ein lovproposal til Stor-

tinget i løpet av året, og Mållaget har allereie levert innspel til Kultur- og likestillingsdepartementet. Mellom framlegga frå organisasjonen er å gjere nynorsk til eit tema allereie i føremålsparagrafen i den nye språklova, gjennom formuleringa «Lova skal styrke norsk språk og særleg styrke nynorsk som det minst brukte av dei to norske språka.» Aasbrenn meiner språklova er eit høve til å gjere norsk språkpolitikk sektorovergripande.

– Språklova bør heilt klart gjelde fleire enn berre staten, for det er ein mangel ved den noverande lova. Vi ser at nynorskbrukarane lir under å vere i mindretalsposisjon også på andre samfunnsmålområde. Dersom vi får ei lov som sikrar nynorskbrukarane på ein meir eksplisitt måte, vil mykje kunne løyse seg for nynorskbrukarane, til dømes i skulen.

Mållova må strammast til

I dag er ikkje kommunane omfatta av mållova. Det meiner også Mållaget bør endrast.

– Vi ønskjer at kommunane i større grad skal forplikte seg til ikkje å svekkje nynorsk, mellom anna gjennom språkbruksplanar både for skulen og kommunen elles.

I innspela til departementet har Noregs Mållag også peika på manglar i lovverket for målbruka i staten.

Magne Aasbrenn meiner visse område blir spesielt skadelidande av eit mangefullt lovverk.

– Slik mållova ser ut i dag, blir bokmål tenestemålet for statsorgan som dekkjer både Agder fylke og Innlandet fylke neste år, til dømes fylkesmennene. Det vil gå hardt utover kåra for nynorsk i desse fylka. Lova må i større grad sikre at nynorsk blir bruka i regionaladministrasjonen i område der det finst nynorskkommunar eller er tradisjon for nynorsk. Ingen kan gå fri fra det kollektive ansvaret det må vere å verne om nynorsken og nynorskbrukarane.

Mållaget meiner det også må kome sanksjonar for brot på mållova.

– Vi ser at lova blir broten i stor stil år etter år. Når vi no skal få ei ny lov, er det på tide å legge klarare føringar for kva som skjer dersom lovkrava ikkje blir oppfylte, seier Magne Aasbrenn.

ASTRID MARIE GROV
astrid.grov@nm.no

MÅLLAGET SPELER INN: Kultur- og likestillingsminister Trine Skei Grande får innspel til ny språklov frå Noregs Mållag.

Foto: Kulturdepartementet

Nytt randsoneprosjekt i

ROGALAND MÅLLAG HAR nett starta eit heilt nytt prosjekt for å styrke nynorsken i randsone.

Lise Landøy har nyleg starta som prosjektleiar i ei nyopprettet prosjektstilling for prosjektet. Dei første månadene skal ho arbeide mot målbyte i overgangen frå 10. klasse til vidaregåande skule.

Vide målsettingar

– Eg har teke kontakt med Studentmållaget i Stavanger og Kongsgård Målungdom for å få til eit samarbeid om å gjennomføre ein besøksrunde på aktuelle skular, fortel Lise Landøy.

Samtidig tek ho kontakt med skulane for å få til besøksavtalar.

NY I MÅLLAGET: Lise Landøy er nytildelt prosjektleiar i Rogaland Mållag.

Foto: Model Lab

– Målsettingane med prosjektet er både store og vide, difor det er viktig å konkretisere tiltaka så godt som råd, seier Lise Landøy.

Rogaland Mållag har formulert målsetnaden med prosjektet slik: «Styrkja nynorsken gjennom aktivt satsing i nokre av dei mest tydelege pressområda i fylket. Målet er å nå både utdanningsinstitusjonar frå barnehagar til vidaregåande skular og politikarar og administrasjon i ein del utvalde kommunar i pressområda med informasjon og eit kunnskapsløft for bruk av nynorsk». I prosjektskissa står det i tillegg at «Det skal leggjast ekstra vekt på haldningsskapande arbeid for å hindra byte av målform ved overgang frå grunnskule til ungdomsskule, og frå ungdomsskule til vidaregåande skule.» Lise Landøy er 25 år og bur i Sandnes. Opphavleg kjem ho frå Vær-

Rogaland

landet i Sogn og Fjordane og er no student ved lektorprogrammet ved Universitetet i Stavanger, ved sida av arbeid. Landøy har mange idear om tiltak som kan setjast i gang.

Gler seg til arbeidet

– Det er ekstra viktig å sikre nynorsken i prosessane knytte til dei to kommunesamanslåingane av Nye Stavanger kommune, det vil seie Stavanger, Rennesøy og Finnøy, og Nye Sandnes kommune med Sandnes og Forsand, seier Lise Landøy.

I prosjektskissa er desse kommunane peika ut som hovudsatingskommunar, i tillegg til Hå kommune og Rogaland fylkeskommune. Kommunesamanslåingar vil utfordre nynorskbruken i Rennesøy, Finnøy og Forsand. I tillegg er Hå kommune vald fordi kommunen i dag er nøytral,

men likevel er ein av dei største nynorskbrukande kommunane i landet. Han ligg også strategisk til på Jæren.

Støtte frå Mållaget og fylkeskommunen

Prosjektet heiter «Styrking av nynorsk i ransonene» og er sett i gang av Rogaland Mållag. Dei har fått ei løying på 90 000 kroner frå styret i Noregs Mållag. I tillegg har Rogaland fylkeskommune gjeve støtte. Resten av utgiftene med prosjektet vert dekte av Rogaland Mållag sjølv.

– Eg hadde møte med Stavanger Mållag for eit par veker sidan, og det var veldig inspirerande. Det kom fram mange gode idear. No gjeld det å ha god nok økonomi og tid til å setje dei ut i livet, smiler Lise Landøy.

HEGE LOTHE
hege.lothe@nm.no

NT LANDET RUNDT

ROCKESPRÅKET NYNORSK: I høve fylkesårsmøtet til Naumdøla Mållag i Namdalen onsdag 20. februar vert det føredrag og quiz etter årsmøtet. **Tom Rikard Ostad**, vokalist i Blodsmak og tidlegare redaktør for Pondus, kjem for å snakke om Rockespråket nynorsk.

– Mållaget heiar på all positiv bruk av nynorsk, seier **Martha Krossbakken** til *Namdalsavisa*. Naumdøla Mållag er hovudsponsor for tilskipinga «Vond vinter» med konsert med tungrockbandet Blodsmak og pønkbandet Blånæggel på kulturhuset Kuben på Grong.

MÅLPRIS FRÅ ROGALAND MÅLLAG: Suldalsposten rydda fram-sida då **Esther Moe**, redaktør i *Suldalsposten*, vart tildelt Rogaland Mållag sin målpris for 2018. Esther Moe fekk prisen for å vera ein strålande skribent, og heideren fell også på lokalavisa for god bruk av nynorsk.

ELDRID LUNDEN TIL SKIEN: Mållaget Dag har laga til ein flott møtevår med fleire spennande møte. Tysdag 19. februar inviterer dei til møte med **Eldrid Lund** om litteraturformidling på lese-salen Brun-osten på Skien bibliotek.

OPPATTISKIPING AV BORGUND MÅLLAG: Borgund Mållag i Ålesund har kvilt seg lenge. No inviterer eit interimsstyre til oppattskipingsmøte tysdag 5. mars klokka 17.30 i Ålesund sentrum. Møtet er rett i framkant av eit ope møte om identitet og nynorsk i nye Ålesund kommune.

SKRIVEKONKURRANSE I GUDBRANDSALEN: Stiftinga G-Kultur lyser ut ein skrivekonkurranse for unge i alderen 16–30 år med tilknyting til Gudbrandsdalen. Frist for innsending av bidrag er 15. juni 2019. Bidraga blir til bok vinteren 2020.

MÅLPRIS FRÅ STRANDA MÅLLAG: *Nettmagasinet PS* på Stranda har fått målprisen frå Stranda Mållag. Prisen skal fremje innsats for og bruk av nynorsk i næringsverksem, melder Sunnmøringen.

STRIKK OG LYTT: Fleire lokallag over heile landet er med og skipar til **Strikk og lytt-tilskipingar**, ofte saman med lokale bibliotek. Tingvoll Mållag gjekk saman med Tingvoll Husflidslag i januar og inviterte til Strikk & lytt på biblioteket.

MINNESMERKE FOR MONS LITLERÉ: Oddvar Torsheim si ku og Kjartan Slettemark si budeie på Sanden kan få selskap av ein minnestein over nynorskspioneren **Mons Litleré**, melder avis *Firda*. Initiativet kjem frå Naustdal sogelag og Naustdal Mållag. Dei søker kommunen om å setje opp eit halvannan meter høgt minnesmerke i naturstein.

Bergenskonferansen for nynorsk 2019

HORDALAND MÅLLAG har hatt mykje å feire den siste tida, for det har kome mange offentlege vedtak for å styrke nynorsk i vest. På helgeseminaret «Nynorskbyen Bergen» i april rettar laget merksemda mot kva som skjer etterpå, fortel leiar Bjørg Eli Eide.

– Ein ting er å gjøre vedtak, ein annan er korleis dei vert følgde opp. Det vil me bruke konferansen til å undersøkje nærmare.

Seminaret skal ta for seg både nynorskvedtaket i bystyret i Bergen, nynorsk som administrasjonsmål i den nye fylkeskommunen og dei språklege retningslinjene ved Høgskulen på Vestlandet. Det blir også ordskifte om kva plass norsk har i akademia.

Blant deltakarane er både representantar frå det offentlege og frå næringslivet, mellom anna næringspolitisk sjef i Bergen Næringsråd Atle Kvamme, rektor ved Universitetet i Bergen Dag Rune Olsen og språkdirektør Åse Wetås.

FAKTA

Tid: Laurdag 6. og sundag 7. april 2019

Stad: Hotell Terminus i Bergen

Pris og påmelding: Følg med på <http://hordaland.maallag.no/>

Konferansen er eit samarbeid mellom Bergen Mållag, Hordaland Mållag og Bergen kommune.

Grunnlaget for målreisinga er at landsmålet representerte ein norsk i motsetnad til ein unasjonal språktradisjon. Men målreisinga kan ikkje tenkjast utan ei rad andre konfliktlinjer og omsyn som heile tida har spela inn.

Dei nynorske prinsippa

AV ODDMUND LØKENSGARD HOEL

NÅR NOREGS MÅLLAG no er i gang med eit nytt ordskifte om prinsipprogrammet, kan det fyrst vera greitt å minna om at mållaget har hatt prinsipprogram under halvparten av levetida si. Det vanlege frå skipinga i 1906 til godt opp i etterkrigstida, var at landsmøtet vedtok valprogram med konkrete krav til dei politiske partia.

Den sterkare ideologiseringa av organisasjonar og politisk

liv i 1960- og 70-åra slo òg inn i målrørsla. Det fyrste som likna eit prinsipprogram var Målreising 1967, og det fyrste som vart kalla eit prinsipprogram vart vedteke på landsmøtet i 1976 etter eit friskt ordskifte. I 1997 fekk det avløysing av prinsipprogrammet som framleis gjeld, så mållaget har ikkje hatt det med å byta prinsipprogram i tide og utide.

Nynorsken og det nasjonale

Det har i lang tid vore ei spenning mellom individualistiske og kollektivistiske tilnærmingar til målsaka. Typiske individualistiske tilnærmingar kan vera at nynorsk ligg nærmere dialekten ein talar, at individuelle språkrettar og det individuelle språkvalet må stå i sentrum, eller at det gjev ein personleg vinst å skriva nynorsk – som jobbmogleheter, betre sidemålskarakter, betre allmenn skriveduglik eller å skilja seg positivt ut. Kollektivistiske tilnærmingar, som «det nasjonale», fokuserer derimot på eigenverdien til språket og på dei gruppene og kulturelle verdiene det er eit uttrykk for. Sett på spissen vil det seia at det er eit gyldig motiv for ein sjølv eller argu-

ment retta mot andre å velja å skriva nynorsk av omsyn til eit større kollektiv sjølv om ein ikkje tener direkte på det. Mitt utgangspunkt er at mållaget må ha med seg og ikkje kan sjå vekk frå dei individualistiske tilnærmingane, men at det som bitt saman og utgjer eit meir samlande grunnlag for målrørsla, er dei kollektivistiske.

For den som driv identitetspolitikk for eit folk – ein nasjon eller ei etnisk gruppe, vil språkspørsmålet alltid trengja seg på. Det vil ikkje seia at det er eit ein-til-ein-tilhøve mellom språk og nasjonar eller etniske grupper. Eit folk kan vera språkkløvd, eller fleire folk kan ha same språk. Men nasjonsbyggjaren kan ikkje sjå bort frå språkspørsmålet.

Den nasjonale eller etniske dimensjonen opptrer likevel ikkje isolert i nasjonsbyggingsprosesar. Sosiale, økonomiske, geografiske/regionale og kulturelle konfliktlinjer av ymse slag vil alltid slå inn. Slik er det òg i språkkonfliktar. Det vil ofte rå useumje mellom ulike nasjonsbyggjarar om kva kulturelle element og sosiale grupper som skal ha føre-

Foto: Ida Berstrøm / UiB

ODDMUND LØKENSGARD HOEL er professor i historie ved Høgskulen på Vestlandet og leiar i Luster Mållag. Han har tidlegare vore leiar i Noregs Mållag.

Foto: Wissmann, Carl-Christian / Oslo Museum

rang. I norsk historie er dette særstykkeleg – det har ikkje eksistert eitt, men fleire alternative og tevlaande nasjonsbyggingsprosjekt, og den mest synlege fylgia av denne tevlinga er tospråkstoda.

Det er all grunn til å minna om det sidan eit anten-eller-syn på det nasjonale har prega både ideologiske ordskifte i målrørsla og språkhistoriskrivinga. Eit vanleg syn er kort oppsummert at målstriden tverraust byrja som ein «nasjonal» strid på 1800-talet, som ein freistnad på eit oppgjer med dansk mål i Noreg, men fram mot vår tid har gått over til å dreia seg om mange andre ting, men i liten og ingen grad om «det nasjonale». I språkhistoriske framstillingar (t.d. E.H. Jahr) er det vanleg å peika på rettskrivingsendringane i riksmål i 1907 og 1917 som innførte eit prinsipp om at språket skulle normerast etter (høgare) taalemål i Noreg og dermed tok farvel med dansk i Danmark. Kriminalromanen *Mit navn er Koph av Olaf Bull* skal ha vore den første boka som vart omsett frå riksmål til dansk (1919) for den danske marknaden. Eitt syn på

dette seier då at striden seinare stod mellom to norske skriftmål og dermed ikkje var nasjonal, men sosial.

Målstrid som identitetspolitikk

Problemet med slike resonnement er ikkje svaret, men spørsmålet. Freistnaden på å definera essensielt ut frå lingvistiske kriterium kva som er «dansk» og kva som er meir eller mindre «norsk», er problematisk sidan Skandinavia er eit språkleg kontinuum – eit område med gradvis dialektovergangar. Ei tilnærming som etter mi meiner både er meir gjevande og lærerik med tanke på målstriden i dag, er å

studera målreisinga og målstriden som identitetspolitikk. Då blir det vesentleg å sjå korleis grupper definerer seg sjølv gjennom å dra grenser mellom kvarandre, og etniske og nasjonale dimensjonar fell saman med dei andre konfliktlinene som har prega målstriden.

Ivar Aasen forstod kva grensedragninga hadde å seia. I dag vil knapt nokon protestera mot å kalla det språket Grunnlova vart skrivne på i 1814 for «dansk». Det var derimot høgst omdiskutert i samtidia, og utover på 1800-talet vart det både offisiell språkpolitikk og vanleg å kalla det same skriftmålet «norsk». For Aasen var det avgje-

rande å ta eit oppgjer med dette synet. *Norsk Grammatik* (1864) er eit studium i språkleg identitetspolitikk. Dei aller fyrste setningane i hovuddelen i grammatikken slår fast at dialektane har så mykje felles og skil seg så mykje frå både dansk og svensk at dei utgjer «en selvstændig Sprogform», nemleg «norsk». Som språkpolitkar såg Aasen ingen veg fram for landsmålet utan at det kunne reknast med i ein internasjonal språkfellesskap som eit fullverdig språk.

Klårgjering av grensene

På dette grunnlaget stod målreisingsideologien lenge fjellstøtt. Landsmålet var det einskaplege skriftelege uttrykket for eit mangfold av norske dialektar, og Aasen gjorde seg til talmann for «Landets Almue» mot «Landets Høvdinger» og «Folkets Formænd» som hadde innført og no heldt oppe dansk språk i Noreg.

Etterfylgjarane til Aasen måtte klårgjera grensene mellom «dei» og «oss» etter kvart som landsmålet vart teke i bruk og målsaka vart politisert. Her er det berre rom for å nemna kort nokre av

Det har i lang tid vore ei spenning mellom individuallistiske og kollektivistiske tilnærmingar til målsaka.

Nasjonsbyggjaren
kan ikkje sjå
bort frå språk-
spørsmålet.

desse klårgjeringane i identitetspolitikken til målrørsla.

(1) Den unge Arne Garborg prøvde seg i 1870-åra med å ekskludera dei som skreiv dansk-norsk frå den norske nasjonen og rekna dei som ein nyskipa «dansk-norsk» nasjonalitet. Dette synet fekk eit kort liv, men førestillinga om at dei to skriftspråka representerer ei djupare kulturell kløft mellom det unorske og det unorske, har spela ei sentral rolle i målreisingsideologien.

(2) Fram mot 1884 fann målrørsla sin plass i Venstrealliansen til Johan Sverdrup der embetsmannsregimet var motstandaren. «Folkesproget» – folkemålet – fann i programmet og retorikken til Venstre plassen sin attåt folkestyret, folkeskulen og anna folkeleg, imot embetsstanden og overklassen elles som vart utdefinert som ufolkeleg og unorsk både i språkvegen og på anna vis. Det nyskipa Høgre stafeste dette friviljug med å røyste unisont mot «Folkesprogets Ligestillen» i mai 1885, stortingsvedtaket som gjorde nynorsk til offisielt språk.

(3) Etter kvart som Venstre inntok embetsverket og urbaniseringa skaut fart, kom ei anna grensedraging meir i framgrunnen. Det var fram mot hundreårsskiftet at målstriden verkeleg feste seg som den «by mot land»-konflikten som har prega målspørsmålet heilt opp til vår tid. Dette var ei grenedraging mål-

«SLUDDER»: «Vi har ikke tid til slike Sludder», sa Bjørnstjerne Bjørnson om bøndenes språk.

Foto: L. Szacinski (firmaet) / Oslo Museum

rørsla og landsmålmotstandarane først kunne semjast om. Byane var for mange målideologar rota til alt vondt, der «Rotenskapen breider seg», som Klaus Sletten sa det då han stod i spissen for skipinga av Bondeungdomslaget i Oslo i 1899. Riksmålsorganisatoren Bjørnstjerne Bjørnson gjorde det same hausten klart at «Bondens sene, nølende ubestemte Maade at uttrykke sig paa kan være ejendommelig og have sin Interesse; men vi vil have det raskere, klarere – vi har ikke tid til slike Sludder».

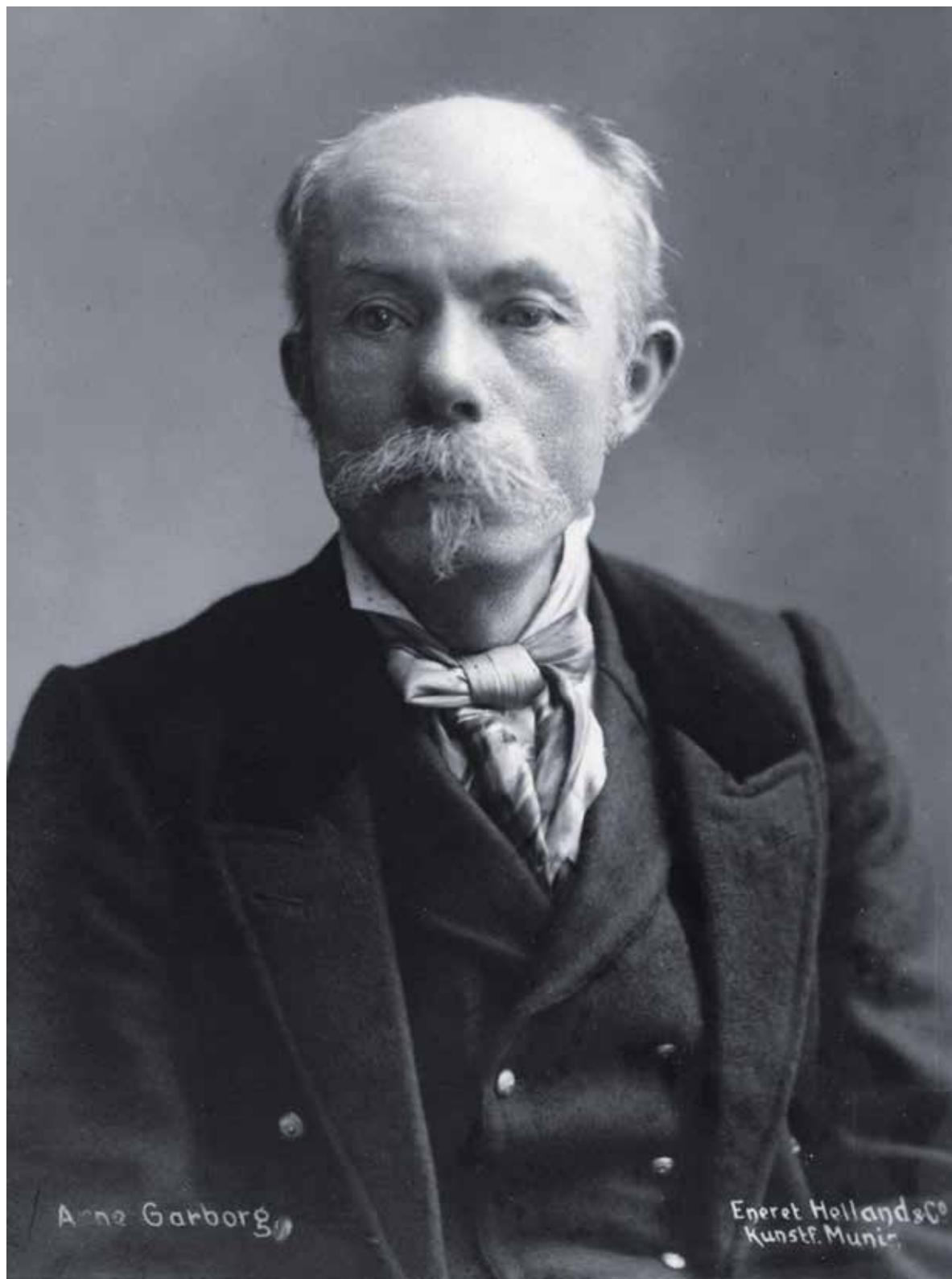
Etter hundreårsskiftet vart byane og bydialektane kraftig oppvurderte av målstrategane. Bydialektane er norsk, skreiv målhovdingen Jørgen Løvland i

1904 og korrigerte høfleg Aasens misoppfatning av bymåla. Men målrørsla lukkast ikkje å få inn nynorsk i nokon by på denne tida, og historisk har ingen grenser mellom nynorsk og bokmål vore skarpare enn grensa mellom by- og landkommunar. Det er først i vår tid med nye byar som Leirvik (Stord) og Førde at nynorsk har vorte bruksspråk også i byar.

(4) Industrialiseringa aktiverte ei anna grenedraging som hekk nøyne saman med byland-konflikten. På Notodden og Rjukan og i Odda, Tyssedal og Høyanger vart høgst moderne industri planta rett inn i bygder der nynorsken anten alt var inn-

førd i skule og kyrkje eller der språkskifteprosessen var i gang. Målfolk var jamt over ikkje imot industri, berre storindustri som førte til stor bokmålstilflytting til nynorskbygder. Dei ville ha småindustri og elektrifisering på premissane til dei eksisterande bygdenæringerane og bygdekulturen, som på Sunnmøre.

Etter første verdskrig vart det raskt klart for leiande strategar i målrørsla, med Halvdan Koht i spissen, at arbeidarane måtte definera tydeleg innanfor det nynorske, og eit sterkare klasseperspektiv kom inn i målreisingsideologien. Framtida for målreisinga låg i den same alliansen mellom arbeidarar og

IKKJE NORSKE: I 1870-åra meinte Arne Garborg at dei som skreiv «dansk-norsk», ikkje skulle reknast som norske.

Foto: Helland & Co. / Oslo Museum

småkårsfolk på bygdene som det veksande Arbeidarpartiet hadde som maktgrunnlag.

(5) Ein femte dimensjon som tidleg kom til, var den geografiske. Målreisinga var i eit halvt hundreår frå slutten av 1800-talet til 1940-åra ein dundrande suksess. Over halvparten av dei 6000 skulekrinsane i landet med 1/3 av alle elevar hadde i 1940-åra gjort vedtak om å innføra nynorsk. Nynorsk kom i bruk i kyrkje, lokaladministrasjon, statsteneste, litteratur, presse og i nokon mon i næringslivet. Nynorsk vart eit vanleg bruksspråk, men svært ujamt fordelt ikkje berre på by og land, men òg regionalt.

Målsaka slo først og sterkest gjennom i vestlandsbygdene, og tilbakegangen etter krigen har vore sterkest på Austlandet og i Trøndelag og har forsterka den regionale utakta. Motstandarane har heilt sidan 1800-talet definert ut nynorsk som eit vestlandsfenomen utan relevans for resten av landet. Samstundes har det lenge òg funnест ulike regionale strategiar i nynorskverda, kanskje meir i praksis enn som ideologi. Dei siste tiåra er kampen for nynorsk på Vestlandet òg støtt opp av ein markant vestlandsk regionalisme, gjerne med utspring i bokmålsbyen Bergen og Bergens Tidende som har eit kontinuerleg behov for å utfordra hovudstaden.

Frå Ivar Aasen si tid til i dag finst altså ei rekke identitetspolitiske grensedragingar som har spela saman der «det nasjonale» alltid berre har vore ein del av det totale biletet. Sjølv om motsetnaden «norsk»–«dansk» ikkje gjev særleg mening i målstriden i dag, kan han ikkje tenkast utan det grunnleggjande utgangspunktet at landsmålet representerte eit nasjonalt språk i motsetnad til ein unasjonal språktradisjon. Noreg har ingen regionale skilje liner med etniske dimensjonar – Vestlandet er ikkje Katalonia. Men målreisinga kan heller ikkje tenkast utan ei rad andre konfliktiliner og omsyn som heile tida har spela inn.

*Etterfylgjarane til
Aasen måtte klår-
gjera grensene mel-
lom «dei» og «oss»
etter kvart som
landsmålet vart teke
i bruk og målsaka
vart politisert.*

Kulturell eigenverdi

Sams for alle dei nemnde tilnærmingane er framhevinga av at nynorsken har ein kulturell eigenverdi – for dei som brukar han, for heile den norske nasjonen og for det internasjonale språksamfunnet. Ein viktig dimensjon som har kome til, er at ein halv million menneske brukar nynorsk som fyrstespråk, uavhengig av kva legitimeringa av dette språket ein gong måtte ha vore. Det at nynorsken har ein eigenverdi for dei som brukar språket, har lenge vore eit viktig grunnlag for ein språkpolitikk basert på grunnleggjande språklege rettar.

Det er all grunn til å diskutera kven av desse tilnærmingane som er viktigast og mest relevant i dag, men utgangspunktet er godt: Det er ei langt meir utbreidd forståing i vår del av verda i dag enn for nokre tiår sidan om at det har ein verdi i seg sjølv og for språkbrukarane å ta vare på eit språkleg og kulturelt mangfald.

Mykje har endra seg sidan Aasen, men det grunnleggjande utgangspunktet hans er det grunn til å festa seg ved: At nynorsk må reknast som eit språk, som seinare vart grunnlaget for ein skrifktultur og eit språksamfunn. Ulike rettskrivingar, skriftnormalar, målformer eller dialektar kan i nasjonale språkpolitikkar skaltast og valtast med. Eit språk har langt større vern i internasjonal politikk, avtalar og institusjonar for å ta vare på mindre brukte språk. Det kan vera godt å ha om det skulle butta imot på heimebane.

To medlemmer i Noregs Mållag, to ulike perspektiv. **Rolf Theil** og **Jens Haugan** svarar på heilt grunnleggjande spørsmål for alle nynorskvenner.

Kva er vitsen i

SPØRSMÅLA ER LAGA av prinsipprogramnemnda i Noregs Mållag, som tek imot innspel til nytt prinsiprogram frå heile laget fram mot landsmøtet i 2020.

1 Snakk? – skriv nynorsk / Snakk dialekt – skriv?

«Snakk dialekt, skriv nynorsk» er eit slagord frå Noregs Mållag og Norsk Målungsdom. Er det eit gyldig slagord i dag, eller bør me skilja mellom korleis me talar og korleis me skriv? Er det ein fordel å ha eit skriftspråk som ligg nære talemålet, eller vil det vere lettare å skriva normert språk når ein snakkar dialekt som skil seg frå skriftspråket?

JENS:

Det gamle slagordet «Snakk dialekt, skriv nynorsk!» har absolutt gjort jobben sin når det gjeld bruken av dialekt på alle arenaer i samfunnet. I utgangspunktet kan ein i dag bruke dialekt meir eller mindre overalt utan å måtte rekne med

negative reaksjonar. Så slagordet gjeld framleis. Kanskje hadde det vore ein idé å seie: Viss du først skal normalisere («knote»), normaliser mot nynorsk i staden for mot bokmål.

ROLE:

Slagordet «Snakk dialekt, skriv nynorsk» er gåtefullt, sjølv om den lause tolkinga er at alle fuglar skal syngje med sitt nebb og skrive nynorsk. For lingvistar tyder *dialekt* oftast ‘variant av eit språk’ – men kva anna kan ein snakke? For mange tyder *dialekt* ‘ein annan variant av eit språket enn standardvarianten’. Men kan vi ikkje snakke standard nynorsk, og skal ikkje alle skrive nynorsk?

Nynorsk byggjer på norsk folkmål og den nynorske skriftradisjonen, i motsetnad til bokmålet, som byggjer på ein dansk skriftradisjon og «den dannede dagligtale» – i utgangspunktet eit dansk talemål.

Eit skriftmål bør ligge nær talemålet, men treng ei stabil form og

bør ikkje endrast i takt med endringar i talemålet. Strengt teke hadde vi ikkje trunge å endre Aasen-normalen.

Nærleik til talemålet føreset ikkje valfrie former. For dei fleste er det enklast med ei stram norm som ein møter allstad. Valfrie former kom med samnorskpolitikken: Då samleformene kom inn, gjekk ikkje dei tradisjonelle formene ut. Valfridom i standardiserte skriftspråk er svært uvanleg i eit internasjonalt perspektiv.

2 Minoritetsspråk eller mindretalsspråk?

Nynorsk og bokmål er likestilte skriftspråk i Noreg, men nynorskbrukarane og nynorskbrukaen er i mindretal. Skal me definera nynorsken som eit minoritetsspråk med dei same rettane som andre minoritetsspråk, eller skal me jobba for ei reell språkleg likestilling mellom bokmål og nynorsk? Kva er minoritetsspråksproblemet til nynorsk? Kva er det med jamstillings-

tanken som er bra, og kva er det med han som er därleg?

JENS:

Dersom ein definerer nynorsk som eit minoritetsspråk, vil ein risikere at det blir akseptert å bruke nynorsk blant nynorskbrukarar, men at det elles ikkje har nemneverdige rettar i storsamfunnet. Ein ventar til dømes ikkje at alle i Noreg skal kunne lese (eller skrive) samiske språk, kvensk eller andre offisielle minoritetsspråk. Nynorsk og bokmål er dei to offisielle normerte målformene som representerer norsk, og dei må ha dei same rettane på alle arenaene i samfunnet.

ROLE:

Nynorsken må ikkje definerast som eit minoritetsspråk. Vi må ikkje la manglande gjennomføring av jamstellinga mellom dei to skriftspråka få oss til å gje opp jamstellings-tanken. Reell jamstelling mellom to språk skal ikkje føresetje at dei er like store.

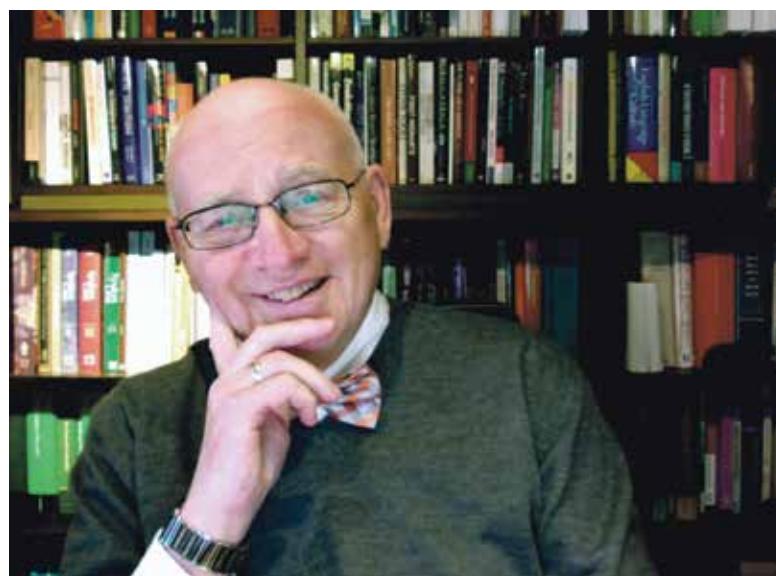

Foto: privat

Slagordet «Snakk dialekt, skriv nynorsk» er gåtefullt, sjølv om den lause tolkinga er at alle fuglar skal syngje med sitt nebb og skrive nynorsk.

Rolf Theil

Rolf Theil er professor emeritus i allmenn og afrikansk lingvistikk ved Universitetet i Oslo.

med nynorsk?

3 Kvifor er me målfolk, og kva er vitsen med nynorsk?

Kva er det med det språklege og kulturelle prosjektet nynorsk som gjer at me er målfolk? Eit lite land med berre 5 millionar innbyggjarar har to ulike skriftspråk som alle må læra. Kvifor? Kva er vitsen med å kjempa for å halda oppe dette vesle språket? Kvifor er det viktig å ta vare på nynorsk i dag og styrkja han i dag? Er det nokon som ikkje bør skriva nynorsk?

JENS:

Begge målformene – og dansk! – representerer norsk språk- og samfunnshistorie etter svartedauden. Det er enorme mengder med tekstar som har blitt skrivne på landsmål og nynorsk sidan 1800-talet. Dersom nynorsk skulle bli redusert til ein historisk blindveg ved å miste status som offisiell målform, vil alle tekstane frå dei siste 150 åra kunne risikere å bli definerte som historiske raritetar i staden for viktige uttrykk frå medlemmar i eit sam-

funn som blant anna representerer ein motkultur og tankar som fortener refleksjon.

ROLF:

Nynorsken er ikkje eit lite språk. Det er stort og privilegert. Nynorsk – og ikkje bokmål – er det skriftelege uttrykket for det norske språket. Norsk og dansk-norsk ville vere dei historisk korrekta namna på skriftspråka våre. Då lova om lærarskular blei revidert i 1928–29, var det debatt om namnespørsmålet i Kyrkje- og skulekomiteen og i Stortinget. Med knapt fleirtal blei det vedteke i Lagtinget at namna *nynorsk* og *bokmål* skulle nyttast i lovteksten. Målrørsla gjekk inn for å gje landsmålet namnet *norsk* og riksmalet namnet *dansk*, eventuelt *dansk-norsk* eller *norsk-dansk*.

Det er ikkje noko spesielt at eit land med så mange som 5 millionar innbyggjarar har to ulike skriftspråk som alle må lære. Fleirspråklege samfunn og fleirspråklege individ er det vanlege i verda.

4 Me må stå saman om kampen mot engelsk, målrørsla må leggja «små», norskinterne usemjjer til sides

Det norske språket blir stadig påverka av engelsk. På fleire samfunnsområde erstattar engelsk norsk som bruksspråk, særleg innanfor akademia. Korleis skal norsk møta utfordringane med engelsk? Skal me kjempa for det felles norske språket og leggja kampen for nynorsk til side, eller er det viktigare å behalda nynorsk enn å jobba for det norske språket som heilskap? Er målkampen stor og viktig nok i kampen mot verdsspråket engelsk, eller skal me leggja dei små kampane daude for å vinna den store kampen?

JENS:

Påverknaden frå engelsk har ingenting å gjøre med forholdet mellom dei to målformene, så

denne typen problematikk bør ikkje føre til at ein meiner nynorsk kan ofrast. Engelsk trugar per i dag ikkje kvardagsspråket og den språklege identiteten til innbyggjarane i Noreg. Sjølv om norsk (blant anna via dansk) blei svært påverka av tysk i hansatida, gjekk ein ikkje over til å skrive tysk i Noreg. Sjølv med mange länord er norsk framleis norsk.

ROLF:

Dette er ei svært kunstig problemstilling. Ein kan då verkeleg samarbeide med bokmålsfolk i kampen mot engelsk utan å gje opp seg sjølv.

Dessutan er også kampen mot påverknad frå bokmål viktig. Ein må kunne ha fleire tankar i hovudet samtidig. På visse felt har bokmålsfolk og nynorskfolk sams interesser, på andre felt er det ikkje slik.

Det er ingenting ved den nasjonale kampen mot engelsk som tilseier at nynorsk er mindre viktig.

Begge målformene – og dansk! – representerer norsk språk- og samfunnshistorie etter svartedauden.

Jens Haugan

Jens Haugan er dosent i nordisk språkvitskap ved Høgskolen i Innlandet.

Foto: Høgskolen i Innlandet

*Det er vanskeleg å skjonne
at over hundre år med
offisiell likestilling av mål-
formene ikkje har ført til
reell likestilling.*

Jens Haugan

5 Individuelt vs kollektivt utgangspunkt – er nynorsk eit individualistisk eller kollektivistisk prosjekt?

Skal folk velja nynorsk fordi det heng saman med dialekten deira og identiteten deira, eller fordi nynorsk er eit viktig kollektivistisk prosjekt? Og kva er det som gjer nynorsk til det eine eller det andre? Er nynorsk til for enkeltbrukaren eller for samfunnet? Dersom me argumenterer for at me skriv nynorsk med utgangspunkt i vår eigen identitet, kan me då krevja at andre språkbrukarar som meiner dei har ein annan identitet, skal skriva nynorsk fordi me krev det? Er det til dømes rett at heile skulekrinsen skal avgjera skulemålet ved ein skule, eller er det ei sak berre «dei det gjeld», burde få meina noko om?

JENS:

Eit statsspråk er individovergripande og må vere eit kollektivt prosjekt. Dersom ein gjev opp nynorsk som si individuelle målform, er ein med på å undergrave moglegheita for at andre i kollektivet skal kunne halde fram med å bruke nynorsk som si målform. Det er derimot ikkje uproblematisk å krevje at dei som ikkje har valt nynorsk som si målform, skal kunne skrive nynorsk. Dersom norsk med begge målformene, nynorsk og bokmål, skal kunne vere eit kollektivt prosjekt for Noreg som storsamfunn – og kanskje med ein felles front mot engelsk, er ein nøydd til å arbeide med respekt og toleranse for begge målformene. Det kan hende at enda større fokus på at begge målformene er representerte absolutt overalt gjennom heile skolelopet frå barnehagen og opp til høgare utdanning – utan at det såkalla «hovudmålet» kan føre til at den andre målforma i praksis ikkje er representert i dei fleste lærebøkene, vil kunne resultere i at norsk, med begge målformene, blei eit kollektivt prosjekt for alle.

ROLF:

Nynorsk er – og bør vere – eit kollektivistisk prosjekt. Korkje eit talemål eller eit skriftmål er til for individet. Eit språk er per definisjon eit kollektivistisk prosjekt. Det

norske språket – slik det berre kjem til uttrykk gjennom det nynorske skriftspråket – har ein eigenverdi. Det norske språket kjem ikkje til uttrykk gjennom bokmålet. Bokmålet er dansk med nokre små norske innslag.

Her tillèt eg meg faktisk å bruke ordet *nasjonalt*. Språket er ein sentral del av definisjonen av ein nasjon. Ein kan ikkje forstå framvoksteren av skriftspråka i europeiske land utan å dra inn nasjonalismen, den mest dominante kollektivistiske ideologien i verda sidan slutten av 1800-talet, og like mykje i dag.

I moderne europeisk kultur (i Europa og i europeiske utvandrar-samfunn i Amerika, Afrika og Australia) er individualismen – ofte kalla liberalisme – ein sterkt ideologi, ofte så sterkt at han går på kostnad av det kollektive. Ein sterkt individualisme – eller identitetspolitikk – fører lett til opplosning av dei større kollektiva som gjev den styrken som trengst i kampen mot ein sams fiende.

6 Asymmetri eller skjematisk likebehandling?

Jamstillingsvedtaket opna i si tid for at nynorsk og bokmål skulle stillast likt. Det meste av målstriden har også teke utgangspunkt i at rettane må vera like anten ein er nynorskbrukar eller bokmålsbrukar. Like rettar i praksis kan likevel føra til at det minst brukte språket kjem langt därlegare ut enn fleirtalspråket. Bør vi i større grad gå inn for ulike/asymmetriske verkemiddel (til dømes det stortingsmeldinga Mål og meining kalla «positiv diskriminering») for å vega opp for det skeive utgangspunktet, eller er vi best tente med å stå fast ved at tiltaka og rettane skal vera like?

JENS:

Det er vanskeleg å skjonne at over hundre år med offisiell likestilling av målformene ikkje har ført til reell likestilling. Så lenge som heller ikkje staten klarer å bruke begge målformene i like stor grad, vil det vere behov for såkalla positiv diskriminering. Stortingsmeldinga *Mål og meining* er eit av dei mest tydelege og progressive dokumenta som har blitt skrive om norsk

språkpolitikk. Det er ei skam at denne stortingsmeldinga i praksis er ukjend for dei fleste, og at den i veldig liten grad har blitt følt forpliktande og blitt følgd opp. Det er ikkje nok å skrive politiske dokument, ein må også gjennomføre det ein har vedteke.

ROLF:

«Positiv diskriminering» er eit svært utbreitt verkemiddel i alle demokratiske samfunn. Det blir nytta for å fjerne «negativ diskriminering». «Positiv diskriminering» har vore nytta i periodar i mange land til dømes for å redusere diskrimeringa av kvinner eller av underprivilegerte grupper av ulike slag.

7 Språkleg konkurranse eller språkleg mangfold?

Dei seinare åra har målrørla gått meir og meir over til å snakka om og fremja språkleg mangfold i staden for berre nynorsk. Kor langt strekkjer mangfoldstankegangen seg, og kven rommar han? Tenker vi på same måten om bokmål som samisk i det språklege mangfaldet vi vil ha i framtida? Kan mangfaldet bli så stort/dominerande at det går ut over det rimelege rommet nynorsk bør ha?

JENS:

Sjølv sagt skal vi ha språkleg mangfold i Noreg. Nynorsk konkurrerer ikkje med samisk. Nynorsk er den eine av dei to offisielle målformene som representerer norsk, som er det offisielle statsspråket i det norske storsamfunnet. Det rokkar ikkje ved statusen til samisk, men nynorsk kan ikkje miste status fordi ein også har eit anna språk som har status. Eit alternativt, men uønskt, perspektiv ville vere å gjere nynorsk til eit minoritetsspråk, og at dette språket blei knytt til det nynorske kjerneområdet, som i neste omgang måtte ha rett til å ha eit eige nynorskting, og til dømes forvalte sitt eige språk ut frå eigne vurderingar, uavhengig av Språkrådet og anna innblanding frå storsamfunnet.

ROLF:

Det er ingen motsetnad mellom å kjempe for rettane til nynorsken og det å sjå at det er eit språkleg mang-

fald i verda og i Noreg, eit språkleg mangfold som vi står.

Det er ingen grunn til å tenke på same måten om dei samiske språka og bokmål. Dei samiske språka er minoritetsspråk og urfolksspråk. Bokmål og nynorsk er språka til majoriteten, og dei trugar dei samiske språka. Bokmålet trugar nynorsken, og ikkje omvendt.

8 Er nynorsk eit språk eller ei målform?

Kan både bokmål og nynorsk vera norske, men like fullt to ulike språk? Har det noko å seia kva formuleringar me bruker? Har eit språk andre rettar enn ei målform – bør det ha det?

JENS:

Sjølv om nynorsk også kan reknast som eit eige språk, bør nynorsk i

Foto: NTB Scanpix

språkpolitisk samanheng reknast som éi av dei to offisielle målformene som representerer det norske statsspråket. Skal nynorsk vere ei offisiell målform som alle aksepterer, og som mange vel som si personlege målform, må nynorsk vere norsk. Det vil seie at ord og uttrykk kjennest naturlege for den enkelte språkbrukaren. Polemiske utfall frå begge sidene, der ein rakkar ned på konkrete ordformer som tilhøyrande den andre målforma, og som dermed er «uakseptable», er på lang sikt ikkje fruktbare. Det hjelper ikkje nynorsken dersom ein meir eller mindre desperat prøver å luke ut alle ordformer som kan likne på bokmål, når desse ordformene er vanlege i dei fleste dialektene. I «verste» fall kan ein risikere at nynorsk blir like fjern for enkelte språkbrukarar som dansk var i dei hundreåra dét var

det einaste offisielle skriftspråket i Noreg. Alle levande språk må vere dynamiske og kunne ta opp i seg nye ord og eventuelt grammatiske trekk. Dersom ein vel ei snever og puristisk tilnærming til nynorsk, vil ein redusere målforma til nettopp eit skriftspråk, på lik linje med latin eller esperanto. Det vil fungere i ei viss tid – til det blir så tront at det ikkje eignar seg som brukspråk lenger. Norsk er nynorsk og bokmål, som er to ulike skriftlege normeringar for alle dei norske talemåla.

ROLE:

Bokmål og nynorsk kan begge vere norske, og like fullt to ulike språk. Dei er begge norske i den tydinga at dei er språk som primært høyer heime i Noreg og primært blir nyttta av nordmenn. Men berre nynorsk er norsk i den tydinga

at det byggjer på norsk folkemål. Bokmålet er dansk-norsk.

Bokmål og dansk står nærmare kvarandre enn bokmål og nynorsk. Då blir det absurd å seie at bokmål og nynorsk er «målformer» av det same språket og at dansk er eit anna språk. Frå 1885 og eit lite stykke inn på 1900-talet hadde vi ein ganske spesiell språksituasjon i Noreg. «Det norske språket» fanst i to «målformer», og den eine målforma var identisk med det offisielle danske språket i Danmark.

Termen *målform* blei laga for dansk-norskens skuld. Det følger av § 33 i grunnlova at «det norske Folkesprog» og «vort almindelige Skrif- og Bogsprog» begge blei rekna som norske. Når to ulike skriftspråk begge blei rekna som norske, trontg ein eigen terminologi, som kom kort tid etter jamstilingsvedtaket i 1885 – jamfør § 73 i

lov om Folkeskolerne paa Landet, frå 1892: «Undervisningen skal foregaa i det norske Sprog. Skolestyret bestemmer, om Skolens Læse- og Lærebøger skal være affattede paa Landsmaal eller i det almindelege Bogmaal, og i hvilket af disse Maal Elevernes skriftlige Arbeider i Almindelighed skal affattes.

Her er *Sprog* nyttta i uttrykket «det norske Sprog». Maal blir derimot nyttta om dei skriftlege variantane av «det norske Sprog», nemleg *Landsmaal* og det *almindelige Bogmaal*. Snart blei *Maal* bytt ut med *Maalform*, mellom anna i lov om Lærerskoler og Prøver for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen af 18de Januar 1902, som innførte obligatorisk sidemålsksamten. Dei som hadde *Landsmaal* som hovudmål, fekk *det almindelige Bogmaal* som sidemål, og omvendt.

SOGNDAL FOTBALL

- på lag med nynorsken

stao no pao

 Sparebanken Vest

 Lerum

Helga 18.–20. januar var om lag **40 målungdommar** frå heile Noreg samla på Eina på Toten for å lære meir om dialekt. I tillegg til fagleg påfyll gjennom gode innleiingar var det lagt opp til sosiale aktivitetar som skitur og handarbeid.

UNG MORO: Målungdomar frå heile landet var samla til vinterleir på Eina på Toten.

Foto: Anna Sofie Ekeland Valvatne

Vår fyrste vinterleir

DEI ALLER FLESTE av oss kom til Eina fredag kveld og vart tatt godt imot med brødmat på Skogstad leirstad. Ein sentral del av leiren var innleiingar av diverse kloke folk. Fyrste innleiing var på fredag, ei lita stund etter at vi kom. Då vart vi ønskete velkommen til Toten av ein innfødd, og fekk lære om den lokale dialekta. Vidare på fredag snakka professor i nordisk språkvitskap, Brit Mæhlum, om korleis det står til med flatbygdmåla. Ho fortalte at folk ofte ser ned på dialektane, og at standaridisert austlandsk spreier seg fort utover heile landsdelen.

Innleiingar

Ein annan viktig del av leiren var å verte kjend med nye dialektforkjemparar og få nye vene. Derfor hadde vi fleire morosame og sosiale leikar, for mellom anna å få høyre rare fakta om kvarandre og lære oss namna på alle leirdeltakarane. Dette var organisert etter ein velsmakande og etterlengta tacommiddag. Vidare utover kvelden spelte vi brettspel, diskuterte språk og dialekt, og hadde høgtlesing av gamle avisar.

Neste dag av leiren var det duka for nye innleiingar. Etter frukost kunne ein mellom anna få høyre om kva

det var Ivar Aasen eigentleg ville. Leiar i NMU, Fredrik Hope, fortalte om korleis Ivar Aasen tenkte som ung, og korleis heile nynorskprosjektet byrja.

Skitur og fag

Etter påfyll av ny lærdom om agendaen til Ivar Aasen var det klart for eit av høgdepunkta på leiren, den store skituren, for dei som liker slike. Vi var litt i tvil om kvar vi skulle gå, men etter å ha teke ein sjanse og forhøyrt oss med eit lokalt gamalt ektepar, var det ikkje tvil om kvar løypa gjekk. Først var høveleg for ski, og dei fleste av oss hadde valt rett smurning og fekk god glid. Trass i iskalde temperaturar vart vi sveitte og gode av turen, og fann ut at det var best for alle at vi tok oss ein dusj før vi heldt fram med resten av programmet den dagen. Fleire innleiingar og meir fagleg påfyll stod for tur.

Dialektar heime og ute

At unge ikkje pratar dialekt lenger, er ei kjend sak. Margit Fausko frå Hemsedal fortalte om korleis ein aktivt kan få unge til å prate dialekt igjen, til dømes ved å arrangere dialektleir. Ein annan idé er å lære om dialekta si på skulen.

Det meiner Sigrun Heimdal, som også heldt ei innleiing for oss. Ho har i samarbeid med fleire laga ei nettside for numedalsmål, der ein både kan høre og lese mange gode dialektord.

Etter to dagar stappa med ny lærdom om norske dialektar var det på sundag på tide å lære om dialektar rundt om i verda. Professor Rolf Theil gjorde oss rike på kunnskap om skilnaden på språk og dialekt og korleis dialektystema er i andre land. Han kunne mellom anna fortelje at sosialektar og eit eige språk for eliten ikkje er vanleg i så mange andre land.

Meir enn vellukka

Formålet med vinterleiren var å sette dialekt på agendaen, verte meir bevisst og lære meir om korleis vi snakkar, og ikkje minst få nye kjenningar blant målungdomane i landet. Programmet var bra, vi har lært mykje nytt, og alle deltakarane var tilsynelatande nøgde med Vinterleir 2019. Det kan utan tvil konkluderast med at leiren var meir enn vellukka, og at vi ville tatt turen ein gong til.

MARIT VOLDSUND FJELDVÆR
OG JAN ERIK VELTRUP

FREDRIK HOPE
Leiar i Norsk Målungdom

Korleis berga dialektmangfaldet?

Me må vera tydelege på at **framtida til dialektene** ikkje er eit moralsk og personleg spørsmål, men eit kollektivt og strukturelt.

DIALEKTAUDEN PÅ AUSTLANDET kjem ikkje til å ordna seg av seg sjølv. Me må ordna han. Og for å kunna gjera noko med han, må me i målrørsla koma fram til gode svar på fire spørsmål: Kva er stoda? Korleis vil me at stoda skal vera? Korleis skal me snakka om problemet? Korleis gjer me noko med det?

DEI TRADISJONELLE austlandsdialektene slit i både dalar og flatbygder. Mange stadar vert hundreår med dialektutvikling erstatta med dialektavvikling. Fleire og fleire stadar snakkar færre og færre av dei unge den lokale dialekta. Dialektene er eit mindretalspråk i bygdene der dei er skapte. Det er likevel mykje me ikkje veit: Kor mange unge snakkar den lokale dialekta? Kva førestillingar finst om dei ulike dialektene? Kva er årsaka til at dialekta forsvinn i Hallingdal, men ikkje i Gudbrandsdalen?

DET KAN VERKA sjølv sagt: Me vil berga dei lokale dialektene, og landet vårt skal framleis ha eit stort dialektmangfald. Eller er det so tydeleg? Er dette ein kamp mot bokmål eller bymål, eller er det ein kamp for dialektene? Me må vera tydelege på at framtida til dialektene ikkje er eit moralsk og personleg spørsmål, men eit kollektivt og strukturelt.

ME MÅ TA eit medvite val om kva ord me brukar om problemet og løysingane. Retorikken om dialektberging er mildt sagt ikkje ferdig utvikla. Kva er det me kjempar mot? Er det skriftspråket bokmål? Oslo dialect? Det vase omgrepet *bymål*? Eller er det prosessen bokmåliserings – at dialektene vert bytte ut med eit talemål som liknar på bokmål? Me må finna ein retorikk som får folk med oss, samstundes som me er tydelege på kva som er problemet for dialektene.

I DAG GJER mange lokale mållag mykje bra. Men me må finna dei store løysingane som mange kan bruka. Gode krefter sit i kvar si vesle bygd, og få dreg i same retning på tvers av lokalsamfunn. Kan nettsida dei har laga i Numedal, kopierast på Toten? Er det fleire tiltak enn dialektleirane i Hallingdal som kan vera ein arena der unge kan læra og bruka dialekt? Kva er dei konkrete politiske løysingane som me kan få kommunane, fylka og staten til å vedta og gjennomføra?

DET ER ME i målrørsla som må koma med løysingane. Men heldigvis: Å berga dialektene er eit prosjekt me kan få med oss mange på. Det gjeld å kveikja ein gneist!

Tusen takk! Mellom 7. november 2018 og 29. januar 2019 fekk Noregs Mållag 301 503 kroner i gåve. Gåvene frå dykk er eit veldig viktig bidrag til arbeidet vårt. Vil du gje målgåve? Bruk gjerne giroen som ligg ved bladet, eller vipps eit valfritt beløp til 90540. Frå i år kan du også teikne avtalegiro i banken. Takk!

AUST-AGDER MÅLLAG

Toralf Andersen
Jacob Bakken
Torkunn Brokke
Kristine Foss
Rolf Fredriksen
Jon Olav Gryting
Johannes Havstad
Olav Hoftuft
Lisbeth Dalquist Homme
Knut K. Homme
Gerd Fosse Hovden
Oddgeir Jerset
John Gustav Johansen
Ragnar Kaasa
Jorunn Lande
Jon Kolbjørn Lindset
Torleiv K. Løyland
Nils Markset
Olav Riisland
Johannes G. Torstveit
Helge Ove Tveiten
Bjørg Valborgland
Jens Vellene
Olav T. Åkre

AUSTMANNALAGET

Olaug Aaberge
Brynjulf Aartun
Per Brumillom
Ivar Bungum
Brit Dalsgå
Trond Dalsegg
Marta Gunnbjørg
Dalen Dynna
Inger Johanne Dæhlen
Ingvild Marie Eknnes
Frode Erstad
Mathias Finsveen
Inger Lise Fiskvik
Tordis Irene Fosse
Anders G. Fretheim
Iver Grytting
Kjell Gulbrandsen
Haldis Hage
Olav Haraldseid
Trond Harkjerr
Magnhild Harsheim
Torill Hellevang
Gaut Elvesæter Helland
Ragnhild Galtung

Hodnekvam
Bjarte Hole
Per Rolf Johnsen
Ola Jonsmoen
Turid Kleiva
Håvard Kleiven
Ola Klepp
Harald Kleppe
Nils Kristian Lie
Asgeir Lilleås
Anne Midtbø
Asbjørn Myrvang
Sigurd Nestande
Øyvind Nordli
Jogrism Nordsletten
Olaf Nøkleby
Jørgen Nørstegard
Oddvar Romundset
Randi Rosenborg
Magne Rydland
Jakup Skjedsvoll
Arne Skuterud
Nils Steinar Slapgård
Sverre Sørbo

Reidun Ramse Sørensen
Aud Søyland
Gudmund Teigen
Magne Teppen
Ola Tronsmoen
Lars Ullgren
Olav Veka
Magne Velure
Bjørn Liavaag Visø
Bjarne Øygarden
Reidar Åsgård

BUSKERUD MÅLLAG

Niri Baklid
Maria Høgetveit Berg
Tor O. Bergum
Herbjørn Brennhovd
Sverre Heimdal
Oddbjørn Jorde
Kristin Lindberg
Odd Oleivsgård
Halle Perstølen
Tordis Perstølen
Gro Randen
Dagny Irene Skare
Sigrun Torsteinsrud
Sigurd Tveito

FYLKESMÅLLAGET

VIKVÆRINGEN

Bergfinn Aabø
Ruth Amdahl
Norunn Askeland
Børre Austmann
Leidulv K. Bergwitz
Anfinn Bernaas
Bjørn Ivar Bjør
Halvard Bjørkvik
Erlend Bleie
Martin Ingvald
Blindheim
Kristin Bolstad
Sara Elisabeth
Nordahl Bruvoll
Kjell Bø
Karen Bø
Ola E. Bø
Tormod Bønes
Hans Olav Eggstad
Tove Karina Eidhammer
Olav Bernhard Ekerhovd
Karl Eldar Evang
Turid Farbregd
Brit Ragnhild Øydna
Fisknes
Ingar Daffinrud Fjeld
Magnhild Folkvord
Torkunn Fuhr
Kim S. Fureli
Jarle Grimstad
Øystein Grønmyr
Jostein Grønset
Gunnvald Grønvik
Oddrun Grønvik
Erik Hardeng
Kristen Øyen
Valgerd Svarstad
Haugland
Trond Haukeland
Ola M. Heide
Mildrid Helland
Sigrun Heskstad
Valborg Holten
Joar T. Hovda
Marit Hovdenak
Olav Høgetveit

Tormod Hallstein

Høgåsen
Kolbjørn Høgåsen
Hanna Hånes
Jens Kihl
Laurits Killingbergtrø
Turid Louise Quamme
Kittilsen
Jarnfrid Kjøk
Harald Sverdrup Koht
Edvard Lauen
Torhild Leira
Elin Heggelund
Iljungquist
Helge Lorentzen
Mette Ulland Lund
Birgit Synnøve Lunde
Jon Låte
Wenche Irene Melby
Norvald Mo
Arnold Mundal
Johan Nedregård
Solveig Nerol
Øystein Njål Nordang
Børge Nordbø
Kjellaug Norli
Ivar Nagelgaard Omenås
Torgeir Ose
Kari Rysst Paulsen
Benjamin Edillon Reichle
Yngve Rekdal
Jan-Magne Rinde
Asbjørn Roaldset
Kjell Rygg
Asbjørg Engebø Rystad
Turid Rønning
Erik Simensen
Olav R. Skage
Torild Skard
Åsmund Skard
Gunnvor Fykse Skirbekk
Nils Sletta
Sigrid Solheim
Stig Solheim
Nils Standal
Harald Stokstad
Jostein Sønnesyn
Nina Teigland
Halvor Tjønn
Øystein Tormodsgard
Arne Torp
Stein Tveite
Steinar Tveitnes
Johan Kristian Tønder
Per Ivar Vaagland
Helene Valvatne
Alvhild Venås
Lars Sigurdson Vikør
Kjetil Vistad
Hallgerd Wangensteen
Hildegunn Wergeland
Arne Wåge
Johannes Georg Østbø
Herlov Øverland
Kristen Øyen
Helge Årøen

HORDALAND MÅLLAG

Torunn Aarre
Olav Aas
Livar Aksnes
Audhild Aldal
Arne Alsaker
Liv Ingrid Alvheim
Torgeir Alvsåker

Arnfinn Jørgen Ansok

Ingvild Regina Asheim
Edel Augestad
Einar Bardal
Daniel Berge
Oddbjørn Berge
Håkon M. Berge
Veslemøy Bergo
Dagrun Berntsén
Hjalmar Bjerkeng
Gunvald Bjotveit
Audun Bjørnberg
Dag Bjørnevoll
Solveig Bjørsvik
Lars Johan Bleie
Gjertrud Bleie
Oddbjørn Borge
Arne Brattabø
Jostein Brattabø
Reidar Bremerthun
Endre Otto Brunstad
Bjarne Buene
Jostein Buene
Rannveig Bårtvedt
Olav Digernes
Bjørg Draugsvoll
Torbjørn Dyrvik
Randi Engelsen Eide
Bjørgulg Johan Eik
Ingunn Eitrheim
Eirik Ingolf Eldøy
Brynhild Enerhaug
Øystein Erstad
Håkon K Espes
Jofrid K. Espeland
Ann Karina Klopstad
Espeland
Hermund Fenne
Sverre Fjell
Ragnvald Fleten
Tormod Folgerø
Jon Fosse
Olav Freim
Harald Frønsdal
Mathias Furevik
Astrid Bergljot Garatun
Jostein Gimrestad
Hjalti Heimir Gislason
Lars Gjøstein
Solveig Grønlien
Kåre Grønsnes
Reidar Handeland
Eli Hanto
Agnes Hauge
Oddbjørn Haugen
Liv Else Haugland
Åshild Haukås
Torbjørn Haukås
Øyvind Hellesnes
Arnfinn Hellevang
Aslak L. Helleve
Aslak T. Helleve
Knut Johannes Helvik
Jan Kåre Henriksbø
Kåre Herfindal
Robert Hermansen
Kjartan Hernes
Olrun Hild Hillestad
Marit Hjartåker
Jakob Hjeltnes
Karl Johan Holmås
Karl Hope
Helge Hopland
Ingvild Hovland
Bjørn Hovlandsåvåg

Bjørn Husefest

Daniel Hydle
Geir Håland
Geir Instanes
Sniolvur Joanesarson
Leif Johnsen
Ingvild Jøsendal
Egil Jøsendal
Randi Jåstad
Olav Kobbeltveit
Ståle Kolbeinson
Trygve Kråkevik
Ingebjørg Kråkevik
Ane Landøy
Rolv Landøy
Torbjørn Langeli
Terje Langhelle
Marit Hannaas Larsen
Anstein Lohndal
Linbjørg Lunde
Kåre Lutro
Einar Lygre
Torun Lyssand
Margunn Melkersen
Anne Marie Midtbø
Åse Tyse Dåe Midtbø
Torgun Moltu
Dag Unnar Mongstad
Leif Bjørn Monsen
Marie Morken
Kjell Inge Myklatun
Jostein Mykletun
Einar Myster
Nils Mæhle
Arnljot Møster
Bjørg Odlaug Måge
Johannes A. Måge
Alvhild Måkestad
Sigfrid Rogne Naasen
Einar Nesheim
Arne Nilsen
Arne Olav Nilsen
Marita Nistov
Bjarne Nordbustad
Åshild Nordstrand
Egil Nysæter
Åse Opheim
Aud Oppedal
Anfinn Otterå
Johnny Ottar Pedersen
Harald Prestegard
Inga Rasdal
Astrid Oddbjørg Reigstad
Berit Reinsaas
Borgny Reisaeter
Lars Riise
Håvard Romarheim
Torbjørn Romsø
Gudrun Rosseland
Magnhild Rørtveit
Solveig Røyrvik
Håkon Sagen
Arvid Sakseide
Marit Sakstad
Lars K. Sandven
Helge Sandøy
Heidi Seifaldet
Torbjørn Seim
Mons Ole Dyvik Sellevold
Bjarne Skarestad
Gunvald Skeiseid
Gunnar Skirbekk
Arnlaug Skjæveland
Per Skjæveland
Harald Skorpen

Oddvar Skre

Harry Solberg
Asbjørn Solberg
Idar Stegane
Magnhild Steine
Nelly Storebø
Gerhard Inge Storebø
Rolf Sigmund Sunde
Målfrid Sundvor
Anne Sæland
Borgny Særsten
Leif Helge Særsten
Magnhild Råke Søholt
Olav Sønnesyn
Anders Søvik
Arne Søyland
Erling Thu
Marian Thunold
Harald Tjønn
Knut J. Tokheim
Johan Torekoven
Kjell Torp
Torgeir Torvik
Håvard Tvedte
Tora Tønder
Bjørg Tøsdal
John Gunnleiv Ulveseth
Helga T. Utne
Terje Gerhard Valen
Rigmor Nesheim Vaular
Anders T Veland
Amund Velure
Randi Vengen
Leiv Vetås
Kjersti Ingolfsdotter
Vevatne

Berit Vatne Vik
Aud Liv Hole Viike
Inger B. Vikøren
Sidsel Vinsand

Kjell Jostein Vågen
Karl Helge Watnedal
Paula Ingelin
Hermichen Øen

Nils Ivar Østerbø
Einar Øyre
Magnus Malvin Ådnanes

Magne Århush
Solveig Åsvang

KARMSUND MÅLLAG

Steinar Aalvik
Svein Ove Duesund
Grete Fedøy
Severin Fjeldheim
Stein Oddvar Gravelsæter
Trygve Handeland
Torrill Borge Horneland
Olav Torfinn Jondahl
Svend Kjetland
Arne Langåker
Solveig Lunde
Signe Lønning
Paul Mølstre
Reidun Regine

Vestre Odland
Lars Gunnar Oma
Harald Orvedal
Helga Reinertsen

Svein A. Strømme
Ernst Arne Sælevik

Jon Olav Tesdal
Knut Tungesvik
Anbjørg Tungesvik

Jon Olav Velde

Svein Terje Vestbø
Kari Vik Stuhaug
Åsmund Vinje
Torill Ørke

NAUMDØLA MÅLLAG

Håvard Avelsgaard
Jan Gaute Buvik
Martha Krossbakken

NORDLAND MÅLLAG

Kåre Belsheim

NORDMØRE MÅLLAG

Aksel Aarflot
Jon Kristian Aune
Ola Bræin
John O. Dønheim
Liv Rigmor Flå¹
Sverre Hatle
Johan Sigmund Heggem
Kari Sigrid Roset Holten
Tora Kjelleberg
Asbjørn Klaksvik
Jorunn M. Kvendbø
Tove Mogstad
Henry Opland
Ingrid Rød
Eli Smisetfoss
Ingrid Sæter
Eirik S. Todal
Elen Maria Todal
Per Utne
Kirsti Orheim Ås

ROGALAND MÅLLAG

Kjell Aambakk
Gunnleiv Aareskjold
Audun Aarflot
Mona Aksdal
Helge Alfsvåg
Sigmund Andersen
Lars Bakka
Johannes Bakka
Wenche Berg
Sigrid Roalkvam
Bielvedt
Dagfinn Birkeland
Marit Kyllingstad Bråten
Kirsten Marie Bue
Alf Jan Bysheim
Ingrid Enoksen
Gro Eriksen
Kjell Steinar Ervik
Jan Finjord
Ingrid Fiskaa
Ola Gjerde
Erik Severin Hagesæther
Lidvor Hatteland
Inge Haugland
Arne Haugvaldstad
Sverre Haver
Johan Sigmunn Hebnes
Halvard Helseth
Tom Hetland
Rasmus Hidle
Liv Hobberstad
Terje Håland
Dag Ingebrigtsen
Magne Jakobsen
Ole Johannessen
Magnar Kartveit
Inge Kjøde

Anne Margrethe Kolnes
Nils Ingvar Korsvoll
Magnhild Lid
Per Moen
Reidar Nesheim
Knut Norddal
Ingvar Olimstad
Marit Osland
Dag Raustein
Gunvor Risa
Torleiv Robberstad
Audun Rosland
Magne A. Roth
Atle Røe

Torhild L. Rørheim
Astrid Råsberg
Rolf Salte
Tore Sandvik
Jostein Selvåg
Ragnfrid Johanna Skavland
Audun Skjelbreid
Marta Skjerpe
Tom Soma
Hans Spilde
Jon Stangeland
Marit Rommetveit Staveland
Ståle Strømsvold
Odd Sigmund Sunnanå
Brit Harstad Sværen
Svein Kåreson Søyland
Per Thygesen
Oddrun Tjeltveit
Hilda Ullestад
Åslaug Undheim
Svein Undheim
Jone Vadla
Knut Vadla
Ottar Vandvik
Anne Elise Winterhus

ROMSDAL MÅLLAG

Ingar Aas
Henning Austigard
Dagrun Gjelsvik
Austigard
Asbjørn Baldersheim
Ingeborg Berg
Annlaug Berge
Petter Inge Bergheim
Audrey Digernes
Per Bjørn Ellingseter
Kåre Magne Holsbovåg
Gunnhild Austlid
Oppigard
Asbjørn Oterhals
Knut Reidar Sande
Oddmund Svarteberg
Kathrin Villa
Kåre Vold
Øystein Øye
Roald Øygard

SOGN OG FJORDANE MÅLLAG

Per Inge Bale
Bente Kvernevik Berstad
Saxe Bjørkedal
Aase Brekke
Eivind Brekke
Audun Bøyum
Nils Distad
Tryggve Dyrvik
Tor W. Eikemo
Annbjørg Eikenes
Solgunn Eikevik
Eldbjørg Stegane Engebø
Hans Engesæt
Astrid Ervik
Johannes Flaten
Johannes Fleten
Jan Martin Frislid
Ellen Frøyen
Rigmor Frøyen
Ottar Færøvik
Cathrine S Holsen
Gardner
Asbjørn Geithus
Marie Godø
Sonja Mari Gram
Magnhild Gravdal
Dagfrid Grepsstad
Olav Grov
Jon Gåsemyr
Oddlaug Hammer
Margit Hovland Hamre
Sissel Norunn Hatløy
Ingrid Hauge
Elin Hauge
Ivar S. Haugland

Anders Hegrenes
Grethe Hjetland
Sølv Anne Espeland
Hope
Ragnar Hove
Nils Husabø
Liv Husabø
Sverre Indrehus
Ingunn Kandal
Harald Kirkebø
Rannveig Tveit Kirkebø
Lars Kjøde
Ola Kjørstad
Torhild Solheim Klævold
Kjellaug Kvåle
Bjørg Ladehaug
Øystein Lavik
Olav Kjell Lomheim
Rune Lotsberg
Håkon Lundestad
Stein Lundevall
Terje Erik Moe
Knut Moen
Ragnhild Skogen Molde
Knut Ole Myren
Johan J. Mæland
Oddvar Natvik
Julie Kristine Ness
Odd Njøs
Bjarte Nordeide
Brynhild Kåra Lund
Notøy
Per Scott Olsen
Andreas Ramstad
Oddbjørn Ramstad
Arvid Refsnes
Jostein Risa
Henning Leiv Rivedal
Erna Romoren
Signe Marie Rønneklev
Steinar Rørvik
Margot Sande
Anne Marie Sandvoll
Marta Kari Schawlland
Bjarte Sindre
Leif Alfred Skaar
Anders Skarestad
Kirsti Solheim Stegane
Irene Stokker
Dag Håkon Storaker
Magn Jarl Stubhaug
Karsten F. Sunde
Susanne Svardal
Hans Mark Svedal
Vegard Sveen
Gunnhild Systad
Harald Systad
Ståle Sørbotten
Bjørn Sørheim
Helge Thue
Erik Ivar Ulvedal
Jorunn Veseth
Jens Vestrheim
Lars Øyvind Vikesland
Ottar Wiik
Jarl Yndestad
Njål Ølmheim
Liv Østrem
Magni Øvrebotnen
Sonja Aasen Årdal
Inger Jorun Årseth

SUNNMØRE MÅLLAG
Ingrid Aamdal
Hilde Alvestad
Jørgen Amdam
Dagfinn Bjørkedal
Lars Elling Bjåstad
Otto Johan Botnen
Torvald Bringsvor
Ole Arild Bø
Siv Dimmen
Steinar Dimmen
Atle Døssland
Liv Eikrem
Lindis Eliassen
Jostein G Farstad

Aud Farstad
Per Fauske
Roger Furset
Gunn Berit Gjerde
Arne G. Grimstad
Asbjørn Hatlehol
Jorunn H. Henriksen
Reidun Hunnes
Astri Hunnes
Ingrid Runde Huus
Ottar Kaldhol
Jakob O. Kjersem
Terje Kjøde
Einar Landmark
Knut Marius Lydvo
Bottolf Lødemel
Jostein O. Mo
Trine Nastrand
Roger Nedreklep
Johan Otesen
Hilda Margrete
Parelliussen
Vidar Parr
Torill Haddal Remøy
Edvard Dimmen Roppen
Greg Rotevatn
Olga Støylen Runde
Gunder Runde
Jarle Solheim
Asbjørn Oksavik Sve
Ellinor Sætre
Sverre Sørdal
Ingrun Sørås
Per Svein Tandstad
Reidun Klock Tjervåg
Solveig Trovåg
Asbjørn Tryggestad
Bergljot Tødenes
Randi Flem Ulvestad
Sveinung Walseth
Knut Ytterdal
Kjell Arne Årseth

TELEMARK MÅLLAG

Erlend Bakke
Lars Bjaadal
Sigrid Bø
Margit Rui Christenson
Irene Stokker
Dag Håkon Storaker
Magn Jarl Stubhaug
Karsten F. Sunde
Susanne Svardal
Hans Mark Svedal
Vegard Sveen
Gunnhild Systad
Harald Systad
Ståle Sørbotten
Bjørn Sørheim
Helge Thue
Erik Ivar Ulvedal
Jorunn Veseth
Jens Vestrheim
Lars Øyvind Vikesland
Ottar Wiik
Jarl Yndestad
Njål Ølmheim
Liv Østrem
Magni Øvrebotnen
Sonja Aasen Årdal
Inger Jorun Årseth

Røysland Sørlie
Toppidrettsgymnaset i Telemark
Tone Telnes
Olav Tho
Torkjell Tjønn
Alf Torbjørn Tveit
Bjørn Tveito
Borgny Slettemoen Tøfte
Johan Vaa
Tor Valle
Margit Verpe
Einar Versto
Halvor Øygarden

Troms og Finnmark
Mållag
Per K. Bjørklund
Terje B. Dahl
Knut O. Dale
Vidkunn Eidnes
Sveinung Eikeland
Bjarne Eilertsen
Karl Ragnar Engstad
Eldbjørg Gjelsvik
Lillian Barnes Hay
Olav Gaute Hellesø
Magnhild Henriksen
Sigrun Lunde
Ola Melby
Reidun Mellem
May Johanne Molund
Valborg Myklebust
Atle Måseide
Guro Reisæter
Rønnaug Ryssdal
Sigrid Skarstein
Grete Lien Stenvold
Jon Todal
Gunn Utkvitne
Karin Vrålstad

TRØNDERLAGET

Inger Berit Angermund
Gunnar Olav Balstad
Kjell Bardal
Arne Bjørdbakke
Ingrun Sørås
Per Svein Tandstad
Reidun Klock Tjervåg
Solveig Trovåg
Asbjørn Tryggestad
Bergljot Tødenes
Randi Flem Ulvestad
Sveinung Walseth
Knut Ytterdal
Kjell Arne Årseth

ØSTFOLD MÅLLAG

Astrid Andersen
Gunnar Anmarkrud
Asgeir Bjørkedal
Ole Johan Bjørnøy
Anders Ericson
Eiliv Herikstad
Benthe Kolberg Jansson
Tore Henrik Meberg-Hansen
Gunnar Ottne

Magnhild Karsrud
Bjørg Lerhol
Liv Aslaug Myhre
Nils Rogn
Ragnhild Solberg
Marit Eltun Svendsen
Per Gunnar Veltun
Magnor Wigdel

VEST-AGDER MÅLLAG

Leiv Hartly Andreassen
Kjell Byremo
Anne-Berit Erfjord
Solveig Fidje
Åse-Berit Fidjeland
Betsy Folkvord
Randi Lohndal Frestad
Vigleik Fristad
Bjarne Halvdan Furholt
Astrid Marie Gavlen
Gunnar J Greibrokk
Aanen Grimstad
Øyvind Grov
Magne Heie
Hanne Melbye Hofsmo
Annbjørg Høgvoll
Olav Torgny Hårtveit
Oddvar Jakobsen
Veslemøy Johnsen
Solveig Stallemo Lima
Målfrid Lindeland
Sylfest Lomheim
Gudlaug Nedrelid
Audun Rossevætn
Knut Gunnar Solberg
Asbjørn Stallemo
Gunnar Vollen

YRKESMÅLLAG

Bjørgulf Claussen
Anne-Marie Botnen Eggerud
Sissel Hole
Jørund Asle Holme
Eirik Holten
Rønnaug Kattem
Kjell Harald Lunde
S. K. J. Nesdal
Frode Ringheim
Halldis Stokke
Olav Martin Synnes
Lars Helge Sørheim
Odd Einar Sørås
Turid J. Thune
Harald Thune
Sigrid Tyssen
Birger Valen
Bodvar Vandvik
Olav Vesaas
Vidar Ystad

BEINVEGES INNTELTE INNTELDE

Marit Einrem
Randi Einrem
Leif Elsvatn
Johannes Hjørnevåg
Erling Nordheim
Villy Nordmo
Åse Floa Steinrud

VALDRES MÅLLAG

Bjørn Berge
Kristian Berglund
Gunnar Breivik
Inger Solveig Bøe
Heidi Fosheim
Reidar Gjølmo
Ingunn Hommedal
Frank Tommy Jacobsen
Bjørn Vegard Johnsen

- 1 Kva kommune kjem ein frå viss ein er ein krylling?
- 2 Kva farge har kjøtmeisa på brystet?
- 3 Kva er det italienske ordet for musserande vin?
- 4 I kva by kan du krysse elva Donau over Kjedebrua?
- 5 I kva øving brekte Oddvar Brå staven i 1982?
- 6 Kva politisk hending, med stor internasjonal interesse, skjedde 20. januar 2017?
- 7 Kva kallar vi ei spesialbygdbane for baneløp på sykkel?
- 8 Kva er det austlegaste fylket i Noreg?
- 9 Kva svensk politikar var innblanda i den såkalla «Toblerone-skandalen»?
- 10 Kva heiter TV-serien om eit mafamiljø, med James Gandolfini i hovudrolla, som vart sendt mellom 1999 og 2007?
- 11 I kva bransje driv firmaet Goldman Sachs?
- 12 Kva heitte ho som nyleg gjekk av som direktør for Utdanningsetaten i Oslo kommune, etter mange år i stillinga?
- 13 Kva kunstmålar er kjent for biletene av ei rekke suppeboksar av merket Campbell?
- 14 Kva heiter hovudstaden i Gambia?
- 15 Kva ministerpost har Dag Inge Ulstein hatt sidan 22. januar i år?
- 16 I kva by kjem Laagendalsposten ut?
- 17 Kven var vokalist i rockebandet AC/DC frå 1974 til 1980?
- 18 Kva slags dyr blir assosiert med den russiske vitskapsmannen Pavlov?
- 19 Kva heiter vulkanen på Island som hadde eit utbrot i 2010, med store følgjer for flytrafikken i Europa?
- 20 Kva måler vi med Kelvin-skalaen?

- 20 Temperatur
- 19 Eyjafjallajökull
- 18 Hund
- 17 Bon Scott
- 16 Kongsbærg
- 15 Bisittandsminister
- 14 Bausjúl
- 13 Andy Warhol
- 12 Astrid Søgnen
- 11 Bankifinans
- 10 The Sparrows
- 9 Mona Sahlin
- 8 Finnmark
- 7 Voldrom
- 6 Donald Trump vart innsatt som president i USA
- 5 Herrestafetten i langerenn
- 4 Budapest
- 3 Spumante
- 2 Raud
- 1 Krødshera

FØRESLÅR FAVORITTANE: Sjetteklassingane ved Kinsarvik skule har vore med på å kåra bøker i Bokslukarprisen. No får dei vera med på å føreslå sine nynorske favorittar.

Svein Olav Langåker / Framtida.no

Nominer nynorske barne- og ungdomsbøker!

Bokåret 2019 startar med ei stor kåring av dei beste barne- og ungdomsbøkene på nynorsk.

Kva bok på nynorsk berre elskar du? Kva var mest spennande og kva bok fekk deg til å le mest? Eller kanskje var boka god på ein heilt annan måte?

— Me skal kåra dei beste nynorske bøkene innanfor fleire sjangrar, blant anna bildebøker, forteljingar,

romanar, diktboeker og faktabøker. Då treng me hjelp av born, unge og vaksne over heile landet til å nominera sine favorittar, seier redaktør Svein Olav Langåker i Framtida.no og Framtidajunior.no.

Kåringa er i samarbeid med Pirion, og Nynorskenteret er med på å velja ut dei nominerte bøkene. Første nominasjonsrunde varer fram til 1. mars. Frå 29. januar kan kven som helst gå inn på Framtidajunior.no og Framtida.no og nominera sine favorittar.

Kvalitetsstempel

Dei nynorske barnebøkene markerer seg langt sterkare

enn den prosentvise delen av utgivingstalet, både på listen over slike innkjøp, når litteraturprisane blir delte ut og når utanlandske forlag kjøper rettar til omsetjing.

— Målet med kåringa er å visa fram alle dei gode bøkene på nynorsk til endå fleire born og vaksne som kan formidla dei til borna, seier redaktør Svein Olav Langåker.

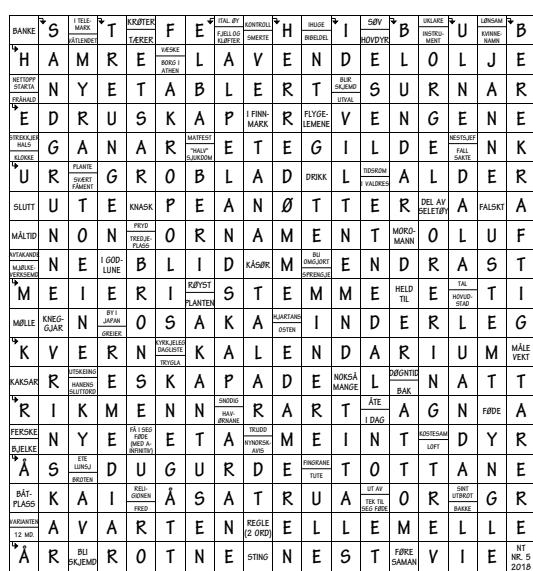
Med denne bakgrunnen vil eit stort lag av nynorskinstitasjonar og -organisasjonar brukar Bokåret 2019 til å fremja lesing til flest mogleg born og unge.

Framtida.no

Dokka hadde vore slem. Inga pute ut veka.

VITNE	OPNING	RENDE	BÆR	ROV-FUGL	SETTE TIL LIVS	DANS	GJØN	TIDLEG PÅ DAG	MUSIKK
TOG, BUSS, FLY M.M.	RETNING						GRAS		
FØLGJE		TUNG PUST	FAGER	OVER AMING FØRENAMN		OLJE-SELSKAP	NÆR	KRO	MANN-NAMN BLI HEIL ATT
"FINARE" KRIMINELL	PREP.	LAND-STRIPE VOGNER		GRISEN	LUTLAG		SKIPLE GURP		LOKKE-MAT
FARE-UTSETT REPORTER	TIL STOVA	HAND-VERKAR	UNDER-VISNINGA	KRYP-DYR	SKRED	FOR-TALDE	AVGIFT	ARK-BYGGJAR BY MED ORAKEL	KARAKTER HELL
14-15 ÅR	NORD-MANN	SMÅ-BORNA FART				FLY	RYKE BØYER KNE		TA LETTE, RYTMISKE "KONGE" STEG
SATIREN	TIDLEGARE HARSK			TAMMER-FORS	STYGG ELING	HEVE SEG KVISTER		ELTE TIL SALS KOME INN PÅ	SINT
MIDT PÅ TRETELØYSING	INSTRUMENT	ENDEN	MANN-NAMN VERMAR			UNNGÅ	HA EIN TOKKE AV FOSTRAR		ARKTISK LAKSE-FISK FRYDE
LOKAL-POLITIKAR	AVGIFT	MILITÆR-POLITI		SETE	REKKJE KLOKKE-SLAG		HAGE I DAG KNUSTE		LIKEVEL VÅT-LENDE
SCENE-ARTIST	HOL UTROP	DEN GONGEN	SAT TIL HEST URO			LAUV-TRE	VESLEHUS DU OG DU DYR OG PLANTE REKLAME		UTROP
FRYS				HALLAR				BAKKE	NT NR. 1 2019

Vinnarar av kryssord nr. 5:

Asbjørg Svare, Namsos
Harald Sperre, Paradis
Madli Sunniva Johnsen, Stord

Send løysinga til:

Noregs Mållag
Lilletorget 1
0184 Oslo

Frist: 26. mars

Merk konvolutten «Kryssord». Rett løysing kjem i neste utgåve. Tre vinnarar vert trekte ut og får premie.

Namn:

Adresse:

Postnummer/-stad:

KRAMBUA

Cirkle K-krus inkludert kaffialtale. Termokrus som gjev deg gratis kaffi på alle Cirkle K-stasjonar ut 2019. **Kr 299,-**

Fat. Stilsikker logo på stilsikkert fat frå Verde-serien til Figgjo. Høveleg til både grill- og jolemat. Diameter 20 cm. **Kr 200,-**

Krus. «Nynorsk til meg, takk!» på Verde-koppen frå Figgjo og formgjevar Johan Verde. Ein klassikar med klassisk slagord! **Kr 200,-**

TILBOD! Fat + krus. **Kr 330,-**

Krus med trykket: *Det går mangt eit menneske og ser seg fritt ikring før Ivar Aasens skuld.* Tarjei Vesaas, 1950. **Kr 180,-**

Krus med trykket: *Skogen stend, men han skifter sine tre.* Olav H. Hauge, 1965. **Kr 180,-**

Ostehøvel i stål, blank, frå Bjørklund. **Kr 190,-**

Ostehøvel i stål, matt svart, frå Bjørklund. **Kr 170,-**

Refleks. Mjuk refleks, 7 cm i diameter, med logo. Absolutt noko ein vil bli sett med. **Kr 30,-**

CD frå Ingebjørg Bratland. Månesinn (2015). **TILBOD! Kr 90,-**

Skistroppar. To skistroppar med borrelås, 26 cm lange. Høver til langrennsski, uavhengig av målform og målføre. **Kr 50,-**

Jakkemerke
«NyNorsk»
«Slepp nynorsken til»
«Gjennom ord blir verda stor»
«Takk, Ivar Aasen!»
Kr 10,- per stk., kr 50,- for 20 stk.

Noreg-skjerf i polyester. **Kr 150,-**

Aasen-panneband i ull. **Kr 350,-**

Send e-post med tinging til **krambua@nm.no**, ring til **23 00 29 30**, eller gå inn på **www.nm.no**. Sjå innom heimesida for andre tilbod.

Hugs at vi kan gå tom for somme artiklar. Det er såleis ikkje sikkert at du får alt du tingar.

Porto kjem i tillegg til prisane vi har gjeve opp her.

MÅLLAGET INFORMERER

REFUSJON AV MEDLEMPENGAR

No på nyåret får alle lokallaga som har eigen lokallagssats eller fylkeslagssats lagt i medlemspengane, utbetalt sin del av pengane. Summen vert rekna ut for kvart enkelt lag ut frå kor mange betalande medlemer dei hadde i 2018.

ÅRSMØTE

Det er tid for årsmøte i lokallaget. Har de lyst å få nokon på besøk? Noregs Mållag sender gjerne av stad leiar eller andre styremedlemer som kan halde innleiing på årsmøtet ditt. Noregs Mållag tek reiseutgiftene, så det er gratis for lokallaget å få besøk. Er dette noko for ditt lag? Ta kontakt med Hege Lothe, informasjons- og organisasjonskonsulent, på telefon 926 48 348 eller send e-post til hege.lothe@nm.no.

ÅRSmeldingsskjema

Etter årsmøtet er det viktig at lokallaga sender inn årsmeldingsskjema til skrivarstova. Skjema får leiaren tilsendt i posten, og det ligg til nedlasting på nettsidene til Mållaget. Dei lokallaga som ikkje har sendt inn årsmeldingsskjema, får heller ikkje medlempengerefusjon for neste år.

13 050 MEDLEMER I MÅLLAGET

For andre året på rad har Noregs Mållag over 13 000 medlemer. Dette er 3000 fleire medlemer enn organisasjonen hadde for berre åtte år sidan. I 2018 stogga talet på 13 050, medan det i 2017 enda på 13 240, som var det høgste medlemstalet sidan 1990.

Lokallag

Faktisk auke i betalande medlemer frå 2017 til 2018:

1. Moss Mållag med ein auke på 19 medlemer, frå 0 til 19.
2. Fitjar Mållag med ein auke på 15 medlemer, frå 0 til 15.
3. Eide og Fræna Mållag med ein auke på 12 medlemer, frå 49 til 61.
4. Hjelmeland Mållag med ein auke på 12 medlemer, frå 75 til 87.

Fylkeslag

Faktisk auke i betalande medlemer frå 2017 til 2018:

1. Austmannalaget med ein auke på 26 medlemer, frå 603 til 629.
2. Romsdal Mållag med ein auke på 18 medlemer, frå 218 til 236.
3. Østfold Mållag med ein auke på 9 medlemer, frå 154 til 163.
4. Telemark Mållag med ein auke på 7 medlemer, frå 495 til 502.

Nye medlemer

Gjennom 2018 fekk Mållaget over 850 nye medlemer. Me vil takke alle som har verva eller late seg verve. Utan innsatsen frå både lag og enkelt-personar, hadde me ikkje greidd å bli 13 050 medlemer. Mange lag verva ekstra godt, og me ser at vervinga i nyskipa og oppattskipa lag er ein viktig del av medlemsauken.

Her er lokallaga som verva flest nye medlemer i 2018:

Lokallag	Nye
Oslo Mållag	57
Bergen Mållag	34
Hjelmeland Mållag	17
Stord Mållag	17
Eide og Fræna Mållag	17
Lista Mållag	14
Mållaget Ivar Kleiven	13
Lom og Skjæk Dialekt- og Mållag	13
Juristmållaget	13
Nidaros mållag	12
Vang Mållag	11
Rennesøy Mållag	11
Voss Mållag	11
Rauma Mållag	11

MEDLEMSAUKE: Austmannalaget fekk flest nye medlemer av fylkeslaga i fjor. Her deler leiar Helen Jøhannessen ut Austmannaprisen 2018 til Jens Haugan.

Foto: Noregs Mållag

1 ■ 2019

Norsk Tidend

Framhald av Fedraheimen og Den 17de Mai

Prent: Nr1Trykk as
Opplag: 14 600
Abonnement: kr. 250,- per år

Annonesar:
Annonsepriser: kr 9,00,-/mm
Tillegg for tekstsida: kr 0,50,-/mm
Spaltebreidd: 45 mm
Kvartsida: kr 3 000,-
Halvsida: kr 5 000,-
Heilside: kr 9 000,-
Ilegg til avisat: kr 1,00 pr. stk.

Alle prisar er eks. mva. Ved lysing i fleire nummer kan vi diskutere særskilde avtalar.

Stoffrist nr. 2 – 2019:
7. mars

NOREGS MÅLLAG
www.nm.no

Tilskrift:

Lilletorget 1,
0184 OSLO

Telefon: 23 00 29 30

E-post: nm@nm.no

Kontoradresse:

Lilletorget 1, 0184 OSLO

Bankgiro: 3450.19.80058

Leiar: Magne Aasbrenn

Mobil: 979 70 065

E-post: magne.aasbrenn@nm.no

Tilsette:

Gro Morken Endresen,
dagleg leiar,
tlf. 23 00 29 37 • 957 85 560,
gro.morken@nm.no

Erik Grov, organisasjonskonsulent,
tlf. 23 00 29 30, erik.grov@nm.no,

Per Henning Arntsen, økonomikonsulent,
tlf. 23 00 29 34, per.arntsen@nm.no

Ingar Arnøy, skulemålkirivar,
tlf. 23 00 29 36 • 975 29 700,
ingar.arnoy@nm.no

Hege Lothe, informasjons-
og organisasjonskonsulent,
tlf. 926 48 348, hege.lothe@nm.no

Astrid Marie Grov, kommunikasjonsrådgjevar,
tlf. 23 00 29 32 • 907 29 615
astrid.grov@nm.no

Marit Aakre Tennø, politisk rådgjevar,
tlf. 454 71 716, marit.tenno@nm.no

NORSK MÅLUNGDOM
malungdom.no

Tilskrift: Lilletorget 1,
0184 Oslo
Telefon: 23 00 29 40
E-post: norsk@malungdom.no

Bankgiro: 3450.65.48707

Leiar: Fredrik Hope,
Telefon: 954 04 115 • 23 00 29 40,
E-post: fredrik@malungdom.no

Skriver: Eline Bjørke,
Telefon: 476 59 738 • 23 00 29 40,
E-post: eline@malungdom.no

RETURADRESSE:

Noregs Mållag
Lilletoget 1
0184 OSLO

Nr. 1 • februar 2019

Norsk Tidend

Framhald av **Fedraheimen** og **Den 17de Mai**

– Det er vi som snakker ny norsk.

Don Martin i Vårt Land
om den nye scena
til Det Norske Teatret på Stovner

PÅ TAMPEN

DEI FLESTE SOM er inne på eitt eller anna sosialt medium, har truleg fått med seg ti-årsutfordringa som går som ein aldri så liten farsott. Del eit bilet eller ein tekst frå 2009, og set det saman med tilsvarandre frå i år. Enkelt, men effektfullt, viser det korleis livet og verda endrar seg.

Brune hårløkkar som blir kvite, slanke kroppar som eser ut, tjukke kroppar som skrumpar inn, ungar som blir ungdom, ungdom som blir vaksne, og sånn kan me halda det gåande i det uendelege.

DÅ EG FØRST la merke til dette fenomenet, om me kan kalla det det, tenkte eg berre at det var utruleg kjedeleg å sjå så mange bilet av folk som har blitt ti år eldre. Kven har ikkje det, liksom? Men så skjer det ting, då, i eige liv og i liva til folk ein er glad i. Og plutsleg betyr bileta noko heilt anna.

For kor mykje, eller lite, kan eigentleg endra seg på eit tiår? Sjølv har eg i løpet av denne tida lært at det aller meste kan snu på berre ein dag eller to. Ei veke kan verka uendeleg, og ein månad som ein heilt uoverkommeleg storleik. Kva då med eit år, eller som her, eit tiår?

DET ER NESTEN til å bli svimmel av. Og ser eg på mine eigne bilet, blir ikkje inntrykket noko svakare. 2009 var året eg blei far for første gong, og eg hadde akkurat fått min første faste journalistjobb. Livet hadde aldri smilt breiare, og likevel ser eg rimeleg mutt ut på dei fleste biletta. Ung og kul, tenkte eg sikkert, og såg eigentleg berre dust ut.

SÅ GÅR LIVET, då, og nye dagar kjem. Fest, helg og kvardagar, hulter til bulter, men i ein jamn straum, slik det er for oss alle. Noko av det eg berre trudde skulle bli eit kort blaff, blei plutsleg til ein konstant del av livet, medan det som skulle vara livet ut, plutsleg tok slutt.

MIDT I EI turbulent tid var det ei god veninne som sa at det verste må vera å leva eit liv der du ikkje klarer å skilja det eine året frå det andre. Der alt glir saman til ein slags grå masse. Eg trur ho har eit poeng, sjølv om eg er uhyre glad i kvardagar.

Uansett er det i alle fall ein ting som er heilt sikkert: Det blir ikkje som planlagt, dette livet. Men det kan fort gå bra. Og eg smiler mykje meir på biletta no enn i 2009.

ANDERS TOTLAND
<https://totlanders.wordpress.com/blogg/>

Marit Kaldhol har sett spor i mange barnesinn med boka Farvel Rune, om møtet med død.
Foto: Øyvind Eide

Kaldhol festivalforfattar for Falturiltu

Marit O. Kaldhol blir festivalforfattar under barnebokfestivalen Falturiltu på Stord i 2019.

NT Festivalforfattaren er mest kjent for sine poetiske og sterke forteljingar for barn og unge, både bildebøker, diktbøker og romanar. I tillegg har ho gjeve ut lyrikk, forteljingar og romanar for vaksne.

NT Kaldhol debuterte i 1983 med diktsamlinga *lattermilde laken*. Seinare har barneboka *Farvel, Rune* gjort stor suksess, med sal til tolv land og

tildeling av ei rekke internasjonale prisar, bl.a. Premio Europeo Pier Paolo Vergerio og Deutsche Jugendliteraturpreis.

NT Bøkene hennar har vorte lanserte i minst 15 land, og ho har fått Kulturdepartementet sin pris for barne- og ungdomslitteratur for bøkene *Kino* og *søkeord: ayotzintli* og Nynorsk barnelitteraturpris for ungdomsromanen *Zweet*.

NT Falturiltu går av stabelen 2.–8. november. Marit Kaldhol blir òg å treffe under Vossa Jazz i april, i samarbeid med Falturiltu.